

A black and white photograph of a large, multi-story industrial building, likely a power plant or factory. The building has a flat roof and numerous windows. To the right of the main building is a tall, complex metal structure, possibly a cooling tower or chimney, made of scaffolding. In the foreground, several vintage cars from the 1930s or 1940s are parked on a street or lot in front of the building. The image has a grainy, historical quality.

Ing. P. A.

Sprejem POSVETU

Bližnji sestanek Tito-Nehru-Naser je te dni v ospredju zanimanja svetovnega časopisa. Državniki se bodo sestali sredi julija na Brionih. Predsednik egiptovske republike Naser bo vrnil obisk predsedniku Titu, medtem ko bo prišel predsednik indijske vlade Nehru s sestanka držav Commonwealtha (Britanske skupnosti narodov) v Londonu.

Vodilni indijski časopis Times of India je napisal v zvezi s tem sestankom zanimivo ugotovitev: »Trdi blokovski okvir bodisi na Vzhodu bodisi na Zahodu počasi popušča. Prav ta razvoj nalaga predsedniku Titu, Nehruju in Naserju novo odgovornost. Na Brionih se bodo sestale 3 najvidnejše osebnosti izvenblokovskih držav, da bi našle nove poti za sporazum na svetu.« Tudi drugi časopisi, zlasti egiptovski, pišejo, da bo konferenca na Brionih »daljnosežnega značaja».

Krvavi porodi v Poznaniu na Poljskem so povzročili serijo polemik med Vzhodom in Zahodom. Kakor je znano, so poznanski delavci demonstrirali prejšnji teden, ker vlada ni v celoti ugodila njihovi zahtevi.

II. OBRATNIŠKI VELESEJEM V LJUBLJANI

Prijavljenih že nad 360 razstavljalcev

Od 7. do 15. julija t. l. bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani II. Obratniški velesejem, ki bo prikazal stanje našega obrtništva in njegovega napredka v tem letu. Tradicija izdelkov slovenske obrti, njihova kvaliteta in sloves sta znana in starodavna. Mnogo najrazličnejših razstav obrtniških izdelkov, zanimanje za njih ter sklenjene kupčije dokazujejo, da se je naše obrtništvo vedno pravilno zavedalo svojega pomena. Toda s tem, da so posamezni obrtniki in obrtniške stroke razstavljali svoje izdelke na nekaterih priložnostnih lokalnih sejmih, ni bil dosežen pravi uspeh. Lanskoletni I. Obratniški velesejem je pokazal, kako potrebna je taka razstava, ki zajema vso obrtniško dejavnost, letošnji II. Obratniški velesejem pa nam bo predstavil mnoge nove uspehe jugoslovanskega obrtništva. Na velesejmu bomo videli razen obrtnikov — posameznikov in državnih obrtniških podjetij, še nekatera industrijska podjetja, ki izdelujejo polizdelke, orodje in stroje za obrtništvo. Do izraza bo prišla tudi iznajdljivost obrtnih mojstrov in kolektivov z njihovimi posebnimi izdelki, izdelanimi na kar najbolj racionalen način, tako glede materiala kot delovne sile. To je zlasti važno, ker bodo izdelki na vpogled množici obiskovalcev in kupcev domačih in tujih.

Ves čas velesejma bodo za obiskovalce prirejena različna predavanja, prikazani bodo filmi o različnih strokah obrtništva in temu podobno. Zanimanje za ta velesejem ni velik le v Sloveniji, temveč tudi po ostalih republikah.

P. J.

RAZGLAS

Uprava Dijaškega doma v Kopru obvešča, da bo dom za šolsko leto 1956/1957 sprejemal gojence istih šol kot preteklo leto, in sicer: diake učiteljskega, SES in gimnazijskega. Reflektanti naj pošljejo upravi prošnjo, kolkovano s 30 din državnega in 20 din občinskega koleka. V prošnji naj bo navedeno katero šolo in razred bodo posekali. Prošnji naj priložijo odločbo o višini dodeljene podpore od strani OLO oziroma organa ali ustanove, ki jih podpira. Razen tega je priložiti pismo jamstvo staršev oziroma skrbnikov, ki se obvezujejo, da bodo plačevali razliko. V primeru, da podpora še ni določena, bo nujno odločbo predložiti ob prihodu v dom. Mesečna vzdrževalnina bo 5.850 din. Vzdrževalnina se plačuje v začetku meseca naprej. Za odgovor naj priloži vsak 25 din za pošne stroške. Prošnje naj bodo dostavljene upravi doma do 31. julija 1956. Prošnjo naredite lahko na prijavi polji, ki jo dobite na upravi doma, ali na vprašalni polji obrazec 1,74, ki jo dobite v knjigarnah in papirnicah.

Uprava

hvim zahtevam za izboljšanje življenjskih razmer. Demonstracije so se spremenile v nered, pri katerih je bilo med delavci in policijo 38 mrtvih in 270 ranjenih. Poljska vlada je v zvezi s tem objavila posebno poročilo, v katerem je rečeno, da so za nered krivi tuji in domači provokatorji, ki so izkoristili nezadovoljstvo v nekaterih tovarnah zaradi ekonomskih težav. Predsednik vlade Cyrankiewicz pa je zatrdil, da ti neredi ne bodo zažrti ali oslabili naporov vlade in partije za demokratizacijo življenja v državi, razvoj narodnega gospodarstva in kulture ter naglo izboljšanje življenjske ravni prebivalstva.

Dogodke na Poljskem omenja tudi resolucija CK KP Sovjetske zveze, ki je sicer posvečena rezultatom boja proti kultu osebnosti. Ko komentira resolucijo, piše moskovska Pravda med drugim: »Nekatera dejanja, kakor na primer glasovanje v ameriškem senatu za kredite za podporo sapotizma, dejavnosti v socialističnih državah ali pa izzivanje imperialističnih agentov v Poznaniu dokazujejo, da ne smemo ostati brezbržni sprčo novih spletk agentov imperializma.« Američani so te trditve ostro zavrnil. Uradni zastopnik ZDA je namreč izjavil, da so trditve v resoluciji CK KP SZ o ameriškem podpiranju in financiranju neredov v Poznaniu popolnoma izmišljene.

Po poročilih tujega tiska je prišlo do demonstracij tudi v Budimpešti. Demonstracije so bile okoli poslopja, kjer so člani kluba Petőfi zahtevali rehabilitacijo starih komunistov. Na zborovanju je govorila tudi vdova Laszla Raika, ki je menda neposredno obtožila Rakosija za možovo smrt. Takoj po demonstracijah je objavil CK partije madžarskih delavcev resolucijo, v kateri sicer opozarja na pozitivno kritiko, ki se je razvila v zadnjem času, vendar dodaja, da demagoški izpadi proti partiji in ljudski demokraciji ogrožajo zdravje napredka.

Odbor OZN za razorožitev je začel zasedati v New Yorku. Prve izjave britanskih, ameriških in sovjetskih predstavnikov kažejo, da je na obeh straneh volja, da bi prišlo do napredka. Zahodni delegati so pozdravili sovjetski sklep o zmanjšanju njenih oboroženih sil, vendar so vztrajno zatrjevali, da je treba

skleniti mednarodni sporazum o razorožitvi hkrati z rešitvijo mednarodnih političnih vprašanj. Sovjetski delegat pa je dejal, da ni nujno, da bi bilo vprašanje razorožitve odvisno od rešitve političnih vprašanj, zlasti pa ne od nemškega vprašanja. Pozval je velesile, naj sprejmejo pobudo za zmanjšanje svojih oboroženih sil, svoje oborožitve in svojih vojaških proračunov.

V prvih dneh zasedanja so sklenili sprejeti zahtevo indijskega delegata, da le-ta prihodnji teden razloži pred odborom indijske predloge za premirje v oboroževalni tekmi. Indija je namreč predlagala, naj bi velesile, ki imajo atomsko orožje, sklenile sporazum o prenehanju atomskih poskusov. Razen tega predlaga Indija premirje v oboroževanju v pričakovanju sklenitve sporazuma o razorožitvi.

O nujnosti skupne politike med Rimom, Bonn in Parizom so razpravljali te dni v Rimu italijanski in zahononemski državniiki. V skupnem poročilu o sestanku Adenauer-Segni je rečeno, da so italijanski in zahononemski državniiki razpravljali o izvenvojaškem sodelovanju v okviru Atlantskega pakta, o nedavni poslanici maršala Bulganina znanim državam in o evropski celovitosti. Govorili so tudi o sklenitvi sporazuma o medsebojnem prijateljstvu ter o trgovinskem sporazumu in sporazumu o plovbi.

Rimski Tempo pa piše v zvezi z razgovori, da je napočila doba, ko si Rim, Pariz in Bonn ne morejo več privoščiti ločene politike, temveč morajo razumeti, da je v skupnem interesu trojno sodelovanje na raznih področjih.

Grško-turški spor okrog Cipra se ne premakne z mrtve točke. Predsednik turške vlade se je te dni razgovarjal v Ankari z britanskim generalom Templerom o ciprskem vprašanju. Zatrdil mu je, da turška vlada ni pripravljena razpravljati o samoopredelitvi ali samoupravi na otoku in da bi prenehanje britanske suverenosti na Cipru lahko zelo škodovalo skupni obrambi Sredozemlja. Grški zunanji minister Averov pa je izrazil svoje obžalovanje zaradi turških izjav in poudaril, da bo Grčija še dalje trdno podpirala pravico ciprskega ljudstva, da samo odloča o svoji prihodnosti. Dodal pa je, da je Grčija še vedno prepričana v koristnost grško-turškega sodelovanja in da je pripravljena vložiti mnogo dobre volje, da bi prišlo do razumne rešitve ciprskega vprašanja.

Nove možnosti povečanja kmetijske proizvodnje

Ustanovitev Vodne skupnosti za koprsko, piransko in izolsko občino je v prvi vrsti narekovala potreba po takojšnji ureditvi vodovodnih naprav, hudournikov in rek na tem področju koprskega okraja. S povečanjem števila prebivalstva v obmorskih mestih se iz dneva v dan vedno bolj čuti zahteva po izboljšanju preskrbe z zdravim pitno vodo, po drugi strani pa neodložljivo obvladovanje hudournikov, ki s poplavi uničujejo nad 3000 hektarov plodne zemlje.

Delovni načrt novoustanovljene Vodne skupnosti v prvi vrsti predvideva nadaljevanje melioracijskih in regulacijskih del v okolici rek Rižane, Kornalunge in Dragonje ter regulacijo številnih vodotokov in hudournikov. Investicijski program OLO Koper, katerega je vodilni izvršni svet Ljudske skupščine LRS lansko jesen predvideval, da bo v desetih letih rešeno vprašanje melioracije na področju Rižane, Ankarane, Semedeje, Kornalunge, Dragonje, Ospa, Gabrovice, Izole, Strunjana, Sečovelj, Lucije, stanjanskega zaliva ter valderneškega področja. Za izvršitev teh del bo potrebnih nad dve milijardi in četrtilijona dinarjev, s katerimi bi osušili 470 ha zemlje, nasuli 400 ha, pred poplavi zavarovali 600 ha, 790 ha razmočvirili in zgradili naprave za namakanje 1390 ha zemljišč.

V namenu, da bi prej ko mogoče začeli z melioracijo omenjenih področij, saj bi s tem samo na približno 2000 ha povečali bruto dohodek za okrog 3 milijarde dinarjev, z namakanjem pa dohodek na vsem področju za 40 do 50 odstotkov, je OLO Koper preskrbel novoustanovljeni Vodni skupnosti sredstva iz angleškega dela takomenovane tripartitne pomoči v vrednosti ene milijarde dinarjev. Iz teh sredstev se že nabavili vrsto strojev: veliki sesalni in tri uni-

verzalne bagerje, dva grederja, pet buldožerjev, 30 vibratorjev, kompresor in stroj za izdelavo betonskih blokov. Vsi ti stroji so v glavnem že v Kopru, Vodna skupnost pa bo v kratkem začela s prvimi deli.

Pričakujejo, da bodo že prihodnjo pomlad začeli v polni meri z izvajanjem predvidenega načrta, razen tega pa tudi, da bodo dobili še dodatna investicijska sredstva, ki so potrebna za uspešno izvajanje melioracij in regulacijskih del ob obalnem področju.

Občni zbor ekonomistov koprskega okraja

V ponedeljek je bil v Kopru redni letni občni zbor Društva ekonomistov koprškega okraja. O delu in uspehih društva v minulemu letu je poročal predsednik društva Drago Dolinšek, nakar so številni udeleženci v plodni diskusiji obravnavali vrsto vprašanj našega gospodarstva. Občnega zbora se je udeležil tudi tajnik okrajnega odbora SZDL Ivan Mavsar, predstavnik Trgovinske zbornice in drugi.

Predsednik društva Dolinšek je v svojem poročilu poudaril, da je društvo kljub nekaterim pomanjkljivostim zlasti glede dela nekaterih članov upravnega odbora, zadovoljivo izvršilo svojo osnovno nalogo; povežalo je ekonomiste in jih v svojem okviru vzgajalo ter tako doprineslo svoj delež h gospodarskemu razvoju okraja. Društvo je priredilo v minulemu letu vrsto kvalitetnih predavanj za svoje člane, razen tega pa so mnogi člani društva predavali na raznih seminarjih, tečajih za kvalificiranje delavcev, v podjetjih, v klubu proizvajalcev itd.

Prav tako je društvo ekonomistov aktivno spremljalo gospodarsko problematiko okraja in pomagalo uveljavljati zdrava načela gospodarske politike kot so gospodarska utemeljenost investicij in podobno. Prizadevalo si je za boljše organizacijo dela v podjetjih in za dvig produktivnosti dela, kar ni le boj za višjo storilnost, ampak za ekonomično izkoriščanje materialnih sredstev in proizvodnih sil. Zato izboljšanje produktivnosti dela ni le stvar delavcev, ampak — in to veliki meri, tudi organizatorjev proizvodnje — inženirjev, tehnikov in ekonomistov.

V razpravo je posegel tudi tovariš Mavsar, ki je priporočil društvu, da se čim tesneje poveže zlasti s kmetijskimi strokovnjaki, kakor tudi z inženirji in tehniki, kar naj bi omogočilo enotno gledanje na naše gospodarstvo in reševanje perečih gospodarskih vprašanj na najširši osnovi, hkrati pa tudi potrebno koordinacijo med posameznimi panogami. Nadalje je tovariš Mavsar priporočil društvu naj naredi načrt dela in začne sistematično obravnavati posamezna gospodarska vprašanja.

Na koncu so člani društva izvolili nov 11-članski upravni odbor.

S prve seje novega okrajnega odbora SZDL

(nadaljevanje s 1. strani) ljanju, o organizacijsko-ideološkem delu in kulturno-prosvetnem stanju.

Na seji so izvolili založniški svet kot organ družbenega upravljanja pri časopisno-založniškem podjetju »Slovenski Jadran«. Tvorijo ga dr. Svetozar Polič kot predsednik, člani pa so Julij Titl, ing. Peter Aljančič, Marija Vogrič, Albert Zornada, Anton Šturm, Franc Kralj-Petek, Franc Zdešar in Stane Škrabar. Razen tega pa so potrdili dosedanja komisija za družbeno upravljanje (predsednik Jože Žižek) in za tisk ter kulturo in prosveto pri OO SZDL, ker sta bili šele nedavno izvoljeni.

rb

Dve doslednosti v Zahodni Nemčiji

Problemi zunanje politike so bili tečaj okrog katerega se je po vojni osredotočila skoraj vsa aktivnost zapadnonemških strank in politikov. Prav na tem področju je tudi zapadnonemški kancler dr. Adenauer dosegel svoj državniški ugled, saj se je zelo spretno trudil, da kljub vsem zaprekam čimprej izbojuje suverenost Zapadne Nemčije, da bi tako dobil osnovo v bliki za zedinjenje vse Nemčije.

Svoj prvi cilj je Adenauer uresničil s tem, da se je vezal izključno z Zapadom in ignoriral politično stališče Sovjetske zveze. Pri tem so mu med drugim pomagali tudi mnogi mednarodni odnosi, za katere je bila značilna ostra razdelitev sveta in Evrope na bloke, med katerimi se je Adenauer zelo spretno in dosledno oklepal samo ene strani, od katere je pričakoval vso pomoč.

Toda spremenjeni mednarodni odnosi v zadnjih letih niso najbolj ustrezna tla, na katerih bi se lahko uveljavile zastarele metode in sredstva iz časa »hladne vojne« ali pa dosegli cilji, ki so ostro zvezani s političnim stališčem in dobro voljo Zahoda in Vzhoda glede zedinjene Nemčije. Z drugimi besedami, uspešna Adenauerjeva politika iz povojnih let se je v današnjem času, ko je treba imeti veliko več elastičnosti, izkazala za popolnoma neprimerno.

Toda zdi se, da želijo biti stari kancler zvesti sebi in svoji politiki. In čeprav je bil v določenem trenutku prisiljen vzpostaviti diplomat-

sko odnošaje z Moskvo, se kljub temu izogiba vsakemu političnemu ali kakršnekoli kontaktu s sovjetsko diplomacijo. Adenauer se še vedno trdno drži bloksovskih pozicij v upanju, da bo z njimi lahko izsilil pristaneke Sovjetske zveze za zedinjenje Vzhodne in Zahodne Nemčije in, kakor piše zahodnonemški časopis Süddeutsche Zeitung, ne samo, da se izogiba vseh razgovorov z Moskvo o tem vprašanju, ampak ima Sovjetsko zvezo še vedno za »svojega smrtnega sovražnika«. Zahodnonemški kancler je tudi še vedno proti neposrednemu kontaktu z vlado Vzhodne Nemčije, čeprav je to danes edina normalna in možna pot za doseg cilja. Povsem razumljivo je, da je pripeljala taka politika vprašanje zedinjenja Nemčije v slepo ulico. Zdi se, da tega v Zapadni Nemčiji nista še domela edino kancler Adenauer in njegova krščansko-demokratska stranka.

Proti tej dosledni »togi zunanji politiki« dr. Adenauerja, kakor jo imenujejo v Zapadni Nemčiji vse politične stranke brez ozira na svojo barvo, je v teku povsem nasprotno gibanje. Najprej je bilo to gibanje opaziti med socialdemokrati, počasi pa je misel o nujnosti neposrednih stikov s Sovjeti v cilju ponovnega zedinjenja Nemčije prodrla v miselnost ljudstva in drugih političnih strank, kot so nekdanji pripadniki vladne koalicije, svobodni liberalci in pripadniki bloka beguncev. Te dni je tudi skupina ministrov v zapadni nemški vladi, desidentov liberalne stranke, ustanovila novo stranko in odkrito zahte-

vala od Adenauerja, da takoj začne s pogajanjem s Sovjetsko zvezo o zedinjanju Nemčije. Pravijo celo, po pisenju ameriškega časopisa »New's Week«, da so se skali odnosi med Adenauerjem in njegovim ministrom za zunanje zadeve von Brentanom, ker se misla zedinila glede načina, kako bi dosegla cilj zedinjenja.

Sovjetske iniciative za nemško zedinjenje so bile v tej politični atmosferi v Zapadni Nemčiji dolivane olja na ogenj, kakor je pisal te dni londonski časopis »Economist«. Toda prav s tem je bila okrepjena splošno nemška razprava o najprimernejših poteh. Med temi, ki kritizirajo Adenauerjevo politiko — posamezne politične stranke in politiki — vlada različno mnenje, kateri korak bi moral biti prvi na poti zedinjenja: ali podrobno proučiti namene Moskve ali zahtevati od zahodnih sil, da ponovno formulirajo svojo politiko do Nemčije, ali »zagrabiti bika za roge« in začeti neposredne razgovore z Pankovim. Toda ne glede na različna gledišča glede načina, ki bi najhitreje pripeljal do zedinjenja, je vsem skupna zahteva, da mora Adenauer svojo kruto politiko omiliti in iskati prilagoditve za odkrite razgovore s Sovjetsko zvezo. Vse stranke v opoziciji za Adenauerja so si edine in dosledne v tem, da mora prav Bonn najti splošno nemško iniciativo za zedinjenje. To je pa pritisk, ki ga kancler Adenauer in njegovi pristaši preživeti politike ne bodo mogli vzdržati dolgo časa.

Kako bi upravljamo

Za potrošniške svete pri trgovskih podjetjih na veliko

Trenutno stanje v našem gospodarstvu bi verjetno mogli dokaj zvesto ponazoriti z vozačem, ki je vse do pred kratkim bil prisiljen voziti po strmem klancu »kapitalnih investicij«, sedaj pa, ko ga je zmagal, menjava brzino — iz »druge« v tretjo. Pri tem prilagojevanju vozila na ravno, boljše ceste, je v »menjaču« malo zaškripalo. Upoštevajte: vozač ima prvič priložnost preusmeriti ročico menjača v položaj, ki mu zagotavlja hitreje in lažje naprej! Tisto, kar je v menjaču — ali drugače povedano, v zvezi z letošnjim družbenim planom — malo zaškripalo, bi mogli imenovati predvsem različne skrite rezerve v številnih naših podjetjih ter dalje ostanke uravnilovke pri nagrajevanju in ne nazadnje premalo učinkovit oziroma premalo razvit sistem družbene kontrole in neposrednega sodelovanja državljanov pri upravljanju v gospodarstvu.

Da velja posebno zadnje izmed omenjenih pomanjkljivosti tudi za področje blagovnega prometa nam med drugim potrjuje danes še slabo zakoreninjeni potrošniški sveti pri trgovskih podjetjih na drobno, posebno pa dejstvo, da potrošniških svetov pri trgovskih podjetjih na veliko še nismo ustanovili. Mar tovrstni organi družbenega upravljanja pri grosističnih trgovskih podjetjih niso potrebni? Bi zavirale morda njihovo delovanje kakšne objektivne težave? Tako v enem kot drugem primeru je prav nasprotno! Sveti potrošnikov pri trgovskih podjetjih na veliko so nedvomno vsaj toliko potrebni — če ne še bolj — kot pri trgovskih podjetjih na drobno. Po vsemu sodeč je razlika le v tem, da bi imeli potrošniški sveti pri grosistih — sestavljeni iz predstavnikov maloprodajne trgovske mreže, zastopnikov strokovnih združenj (zbornic), socialistične zveze in sindikatov — vse pogoje, da bi se mogli hitro in učinkovito uveljaviti. Pravkar omenjeni sestav članov potrošniških svetov pri grosistih zagotavlja namreč tri temeljne činitele, potrebne za dobro delovanje potrošniških svetov pri grosistih: neposreden interes predstavnikov maloprodajne trgovske mreže na gibčnem in pravilnem poslovanju grosista, zadostna strokovna usposobljenost članov potrošniškega sveta (ki jo bo treba številnim članom potrošniških svetov pri trgovskih podjetjih na drobno še posredovati) in kot tretje okolnost, da nudi omenjeni sestav članstva potrošniških svetov pri grosistih spričo zastopnika socialistične zveze, sindikata in področne Trgovinske zbornice tudi želeno širše vrednotenje poslovanja grosista v luči splošno družbenih, političnih vidikov.

Bilo bi prav . . .

... če bi vodstva gospodarskih organizacij, ki v smislu veljavnih predpisov izdajajo naloge za izvrševanje nadurnega dela, pred izdajanjem tovrstnih nalogov temeljito proučila potrebno po naturah, ker bi to vzgojno in finančno prizadelo prizadetim gospodarskim organizacijam.

... če bi v Kmetijski zadrugi Jelšane posvetili več pozornosti organizaciji pospeševalnih odsekov, ker bi s tem zadruga iz nabavno-prodajne v resnici zrasla v Kmetijsko zadrugo.

... če bi Elektro-Koper uredil vse, kar je v njegovi moči, da bi prebivalci v Zuesterni imeli vsaj toliko svetlobe, kolikor jo daje nekaj sveč, kajti radioaparate imajo vsled šibkega toka že tako v glavnem le za okras.

... če bi KDZ Orehek pri Postojni posvetila več skrbi notranji organizaciji zadruge, kajti zadrugniki obdelujejo skupno samo tisto zemljo, ki je splošno-ljudska last, vtem ko obdelujejo zadrugniki zemljo, ki so jo vložili v zadrugo (2 do 7 ha) kot »ohišnico« vsak zase. Dodajmo, da so zadrugniki socialno zavarovani in da prejemaajo otroške doklade. Kljub vsemu temu je njihova živina zelo slaba in podkrmljena. Nič boljšega odnosa nimajo zadrugniki v Orehku do novega hleva, ker dopuščajo, da se jim gnojnična jama že podira, čeprav hlev še ni povsem dograjen. Zares bi bilo torej prav, če bi zadrugniki v Orehku o vsemu temu temeljito razmislili in takoj ukrenili vse potrebno.

... če bi hotel »Turist« v Ankaranu namesto slane kave vedno nudil sladko kavo.

... če bi se merodajni organi začeli resno baviti z vprašanjem ustanovitve »Vajeniškega doma« v Kopru in to posebno glede na čedalje večjo potrebo številnih industrijskih in obrtniških podjetij po vajencih.

... če bi na državnem posestvu Ravne pri Pivki boljše skrbeli za agrotehnične ukrepe na travnikih in pašnikih, saj jim odpade na eno odraslo glavo goveje živine 3 ha travnikov in pašnikov, skupne površine pa celo 5 ha.

Pa še nekaj besed o koristih, ki jih bodo nedvomno imela tako grosistična podjetja kot tudi njihovi odjemalci — trgovska podjetja na drobno — od potrošniških svetov pri trgovinah na veliko. Vpogled v poslovanje trgovskega podjetja na veliko in aktivno sodelovanje predstavnikov nadrobne trgovine pri vseh najvažnejših operacijah grosista more kajpak le zavreti morebitne samovoljne, monopolistične težnje trgovskih podjetij na veliko, obenem pa to sodelovanje zmanjšuje riziko grosistov, ker bodo mogli — dodobra seznanjeni s potrebami in podprti z naročili zanesljivih odjemalcev — vnesti v svoje delo več načelnosti in sigurnosti. Količ- kaj aktiven potrošniški svet pri grosistu pa bo prihranil marsikateremu trgovskemu podjetju na drobno tudi nepotrebne izdatke v zvezi s samostojnim nabavljanjem blaga neposredno pri proizvajalcih ali grosističnih podjetjih izven svojega področja, kar more v bodoče do-

prinesiti k zmanjšanju neidočih zalog v trgovinah na drobno, ker so le-te pogosto nabavljale neposredno od proizvajalcev prevelike količine istega blaga.

Se bi lahko naštel vrsto koristnih vplivov, ki se bodo morali pokazati n. pr. v odnosu do proizvodnje (boljši prenos potreb in želja potrošnikov itd.) in končno tudi v znižanju cen, če bomo z vso resnostjo pristopili k ustanavljanju tovrstnih organov družbene kontrole na področju blagovnega prometa.

Predlog pravilnika za potrošniške svete pri grosističnih trgovskih podjetjih, ki ga objavljamo z namenom, da bi merodajnim organom pri občinskih ljudskih odborih pomagali pri tehnični strani v zvezi z ustanavljanjem tovrstnih potrošniških svetov, je kajpak — le predlog. S tem želimo reči, da v nobenem primeru ne more biti odveč, če ga temeljito pretresejo in prilagodijo okoliščinam grosističnih trgovskih podjetij na njihovem področju.

Osnutek pravilnika za svete potrošnikov pri grosističnih trgovskih podjetjih

Osnutek pravilnika za potrošniške svete pri grosističnih trgovskih podjetjih, ki ga objavljamo z namenom, da bi delo v zvezi s tehnično platjo pri ustanavljanju tovrstnih potrošniških svetov merodajnim organom kar v največji meri olajšali, je naslednji: Na osnovi člena 52. in 53. Uredbe o trgovanju, ter o trgovskih podjetjih in trgovinah (Ur. l. F.L.R.J št. 37/55) in na osnovi odločbe št., ki jo je izdal Občinski ljudski odbor v Kopru dne o ustanovitvi Sveta potrošnikov pri trgovskem grosističnem podjetju »Slavica« v Kopru, je sprejel Svet za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Kopru na svoji seji ...

PRAVILNIK

O organizaciji in delu sveta potrošnikov pri grosističnem podjetju »Slavica« v Kopru

1. člen
Potrošniški svet pri grosističnem podjetju »Slavica« je sestavljen iz 9 do 11 članov, in to:

a) treh do 5 predstavnikov maloprodajnih trgovskih podjetij, ki predstavljajo glavne odjemalce zadnjega grosističnega trgovskega podjetja. Člane potrošniškega sveta pri grosistu izvolijo delavski sveti maloprodajnih trgovskih podjetij.
b) enega predstavnika, oziroma delegata občinskega odbora SZDL iz območja občinskega ljudskega odbora, v katerem ima trgovsko grosistično podjetje svoj sedež.
c) iz enega predstavnika, oziroma delegata občinskega sindikalnega sveta.
d) iz enega predstavnika, oziroma delegata trgovinske zbornice za območje, na katerem deluje grosistično trgovsko podjetje.
e) iz enega predstavnika okrajne obrtne ali gostinske zbornice. Izbira med predstavnikom obrtniške ali gostinske zbornice v potrošniškem svetu pri grosističnem trgovskem podjetju naj se izvrši glede na delokrog grosista, to je glede na to, če grosist oskrbuje predvsem obrtna ali gostinska podjetja.

f) Direktor in šef oddelka za nabavo in prodajo grosističnega podjetja sta obvezno člana tega sveta.

2. člen

Potrošniški svet je pooblaščen organ družbene kontrole nad poslovanjem navedenega podjetja ter ima naslednje pravice:

1. da daje soglasje k sklepom organa delavskega samoupravljanja v podjetju glede na:
a) uporabo sredstev iz rezervnega sklada,
b) razpolaganje z osnovnimi sredstvi,
c) uporabo sredstev za investicije,
d) prošnje za investicijske kredite, e) spremembe pravil podjetja.
2. Pravico pregledovati poslovne knjige, poslovne prostore, blago itd. ter pravico prisostvovati sejam delavskega sveta in upravnega odbora s posvetovalnim glasom in pravico razpravljati o njihovih sklepih. Organ delavskega samoupravljanja v podjetju je dolžan pismeno povabiti predsednika in tajnika potrošniškega sveta na sejo upravnega odbora in delavskega sveta in v povabilu navesti predvideni dnevni red seje.
3. Potrošniški svet je pooblaščen in dolžan predlagati ukrepe za napredek poslovanja trgovskega podjetja.

3. člen

Ako ugotovi svet potrošnikov v poslovanju podjetja kršitve zakonskih določil, je dolžan o tem takoj obvestiti Občinski ljudski odbor v O pomanjkljivostih in manjših nedrednostih v poslovanju podjetja pa je potrošniški svet dolžan obvestiti organe delavskega samoupravljanja v podjetju.

O vsakem predlogu sveta potrošnikov podanega po prvem odstavku 3. člena, morajo organi delavskega samoupravljanja navedenega grosističnega podjetja obvezno sklepiti na prvi prihodnji seji.

4. člen

Primere kršitve načel poslovne morale je Svet potrošnikov dolžan sporočiti Trgovinski, zbornici v Kopru in Svetu za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru ...

Organizacija in delo

5. člen

V 15 dneh po uveljavitvi tega pravilnika morajo vsa maloprodajna podjetja, organizacije in ustanove izvoliti, oz. imenovati člane potrošniškega sveta pri navedenem grosistu ter organom delavskega samoupravljanja pri grosističnem trgovskem podjetju sporočiti imena in točen naslov izvoljenih, oz. imenovanih članov, v potrošniški svet.

Svet potrošnikov se mora sestati v nadaljnjih 15 dneh ter izvoliti med svojimi člani predsednika, namestnika predsednika in tajnika potrošniškega sveta pri grosističnem trgovskem podjetju. O načinu volitev odloča potrošniški svet z javnim glasovanjem.

6. člen

Mandat članov sveta potrošnikov pri grosističnem trgovskem podjetju traja leto dni.

Med tem časom lahko mandat člana potrošniškega sveta preneha:

- a) z ostavko člana potrošniškega sveta,
- b) z odpoklicem člana potrošniškega sveta s strani njegovih predlagateljev,
- c) v primeru, če član potrošniškega sveta ni več v kolektivu maloprodajnega trg. podjetja, oz. ustanovi ali organizaciji, ki ga je delegirala v po-

Kako bi v tem primeru upravljali ti?

V predzadnji številki našega lista smo v rubriki »Kako upravljamo« opisali primer povrsnega vskladiščenja sadne pulpe s strani nekega podjetja A. Ker smo na ta naš »trelji primer, opisan pod naslovom »Kako bi v tem primeru upravljali ti?« prejeli veliko število odgovorov, bodi prav, če opozorimo naše dosedanje in bodoče sodelavce, da se naj v primeru, ki bodo opisani v bodoče kar najbolj poglobijo, tako da bodo njihovi odgovori vsebinsko kar najbolj tehtni.

Kot najboljši odgovor — ki bo nagrajen s prvo nagrado — smo ocenili dopis tov. Josipa Suligoja iz Bač pri Modreji, ki kakor kaže s posebnim zanimanjem spremlja našo rubriko »Kako upravljamo«.

Takole pravi tov. Suligoj:

Iz opisanega primera je razvidno, da v podjetju A nimajo pravilno urejene skladiščne službe, ki je zlasti pri podjetjih s prehrabnenimi artikli prvenstvenega pomena. Z nepravil-

trošniški svet, kot svojega predstavnik.

d) S sklepom absolutne večine članov potrošniškega sveta, v kolikor se posamezni član izkaže kot neaktiven. Vendar mora potrošniški svet neaktivnega člana pred izključitvijo opomniti, v primeru izključitve pa zahtevati od predlagateljev, da imenujejo novega predstavnika.

7. člen

Funkcija članov sveta potrošnikov pri grosistu in morebitnih komisij, ki bi jih ta svet začasno ustanovil, je častna in brezplačna.

8. člen

Svet se sestaja po potrebi, vendar najmanj enkrat v dveh mesecih. Seje sveta sklicuje in vodi predsednik, če je le-ta zadržan, pa njegov namestnik, oziroma tajnik. Sejo je treba sklicati tudi na zahtevo tretjine članov potrošniškega sveta, organa delavskega samoupravljanja v podjetju ter dalje na zahtevo Občinskega ljudskega odbora ali Trgovinske zbornice. Takšno sejo je treba sklicati najpozneje v roku 10 dni po prejemu pismene zahteve od enega izmed navedenih organov.

9. člen

Po potrebi more potrošniški svet pri grosistu povabiti na svojo sejo kakor tudi na sejo organa delavskega samoupravljanja v podjetju enega ali več izvedencev iz kolektiva, podjetja ali izven njega.

10. člen

Sklepi sveta so veljavni, če je na seji sveta navzoča večina njegovih članov in če jih je večina navzočih članov sprejela.

11. člen

Na sejah sveta se piše zapisnik, ki ga podpisata predsedujoči in zapisnikar.

12. člen

Soglasje k sklepom organov delavskega samoupravljanja v podjetju po členu II tega pravilnika je dolžan potrošniški svet dati najkasneje v 8 dneh po predložitvi sklepov organov delavskega samoupravljanja. Če potrošniški svet v navedenem roku sklepov delavskega samoupravljanja v podjetju ne potrdi, oziroma če potrošniški svet do omenjenih sklepov ne zavzame samostojnega stališča, je smatrati, da se s sklepi organa delavskega samoupravljanja v podjetju strinja.

13. člen

Poslovne knjige, poslovne prostore in blago pregleduje svet potrošnikov pri grosističnem trgovskem podjetju komisijsko. Člane komisije imenuje svet z odločbo, v kateri je navedena naloga komisije in rok izvršitve dela komisije. Komisija mora biti sestavljena najmanj iz treh članov, o rezultatih pregleda pa je dolžna pismeno poročati potrošniškemu svetu.

Podjetje je dolžno članom komisije pri izvrševanju njihovih nalog pomagati.

14. člen

Na zahtevo Sveta za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora Koper ali na zahtevo Trgovinske zbornice v Kopru je potrošniški svet le-ta dolžan poročati o svojem delu.

Končne določbe

Ta pravilnik stopi v veljavo takoj. Stev.: ...
V ... dne ...
Svet za gospodarstvo
pri Obč. ljudskem odboru Koper
Predsednik:

nim vskladiščenjem in hranjenjem blaga lahko nastane ogromna škoda, s prodajo pokvarjenih živil potrošnikom pa se resno ogroža ljudsko zdravje, če sanitarna inspekcija — ki tudi ne more biti povsod in vedno navzoča — ne intervenira pravočasno. Za pokvarjeno sadno pulpo je največ kriv šef skladišča pri podjetju A, ki bi moral ali sam prisostvovati vskladiščenju ali pa določiti za to strokovno sposobnega uslužbenca. Če bi to storil, bi bilo blago pravilno vskladiščeno in bi se verjetno ne pokvarilo. Ako pa to nikakor ni bilo mogoče (trenutna prezaposlenost, pomanjkanje primernega uslužbenca, itd.) pa bi moral vsaj pozneje, čim mu je bila dana možnost, prepričati se sam ali po zanesljivi osebi, če je bilo blago pravilno vskladiščeno.

Precej drugačna pa se pokaže slika v trenutku, ko je delavec podjetja B (kateremu gre vse priznanje), obvestil podjetje A o kvaru pulpe. V opisu sicer ni omenjeno, kdo je sporočilo prejel, vendar tudi če je bila telefoprejel, moremo domnevati, da je bila vsaj toliko vestna, da je o tem obvestila šefa skladišča ali direktorja. Ta poslednji je s tem, da je bil o kvaru obveščen, postal tudi skrivaj za nastale posledice.

H koncu naj omenim še to, da je zastopnik podjetja, ki je izjavil, da bodo pulpo vrnil dobavitelju, precej naiven, če misli, da bo dobavitelj pokvarjeno blago sprejel in storniral račun. To bi se lahko zgodilo le v primeru, če bi bila krivda podjetja A ugotovljena že pri prejemu in če bi bil o tem sestavljen zapisnik, češar pa v danem primeru niso storili. Vse kaže, da je bila pulpa ob prejemu v dobrem stanju in da se je pokvarila le zaradi nepravilnega vskladiščenja, za kar nosi vso odgovornost podjetje A, ker tudi če je bila pulpa že ob prejemu pokvarjena, tega naknadno ne bi mogli dokazati.

Drugo nagrado v vrednosti 1.000.— smo namenili tov. Rot Branku iz Spenice na Tolminkem za odgovor.

Skodo nosi vsekakor podjetje A in nima pravice blaga vrniti, ker se je pokvarilo po prevzemu. Prevzemalec bi moral nadzirati vskladiščenje in ne bi smel odpustiti delavcem, dokler se ni prepričal, da so sodi dobro spravljani. V kolikor je prevzemalec sposoben opravljati to delo, je škoda posledica njegove malomarnosti, so kriva pa je tudi uprava podjetja A, ki na opomine delavca iz podjetja B ni reagirala!

Ako je prevzemalec nesposoben za opravljanje tega posla, je to krivda uprave podjetja A, ker je postavila na tako mesto nesposobnega človeka. Takšnim škodam se bomo v bodoče izognili le, če bomo postavili na odgovorna mesta strokovno usposobljene ljudi, od katerih bomo za po-verjeno jim delo lahko zahtevali tudi polno odgovornost. V kolikor nam strokovno usposobljenih ljudi primanjkuje, jih vsaj do neke mere usposobimo z organiziranjem strokovnih tečajev v samih podjetjih, kar se mi zdi, da bi mogli storiti prav za mnoge skladiščnike.

Dodal bi še, da iz opisanega primera izhaja, da uprava podjetja A, vodi svoje podjetje le iz pisarne, namesto da bi delo svojih ljudi nadzorovala na terenu. Posebno tiste ljudi, ki do dela nimajo pravilnega odnosa, je potrebno kontrolirati, ker je blago sad žuljev nas vseh in ne moremo dopustiti, da bi se zaradi malomarnosti posameznikov uničevalo.

Tretjo nagrado pa je uredništvo prisodilo tov. Grbec Ernestu, vozovnemu pregledniku iz Sežane.

Vsem ostalim sodelavcem podružbrike »Kako bi v tem primeru upravljali ti?« in katerih odgovori niso mogli biti nagrajeni, se zahvaljujemo za njihovo sodelovanje.

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadranc«, ki Vas izčrpno obvešča o vseh važnejših dogodkih doma in po svetu!

Delež obrtništva pri dvigu občega standarda

Ko govorimo o čuvanju in vzdrževanju stanovanjskega sklada, pa seveda ne moremo mimo problemov, ki se kažejo v našem obrtništvu. Ker pa bi bilo preozko, če bi vlogo, pomen in problematiko obrtništva ocenjevali zgolj na temelju potreb po obrtniških uslugah, ki jih ima naš stanovanjski sklad, se moramo ustaviti najprej pri nekaterih značilnih pojavih v našem obrtništvu in izluščiti glavne vzroke za nerazveseljivo stanje na tem področju. Če si predvsem ogledamo število obrtnih delavnic in število zaposlenih v obrti, tedaj po analizi obrtniške zbornice izhajajo, da je bilo 1948 leta na obalnem področju 359 obrtnih delavnic s 625 zaposlenimi, medtem ko imamo danes 337 obrtnih obratov s 1607 zaposlenimi. To pomeni, da je število obrtnih podjetij za 6% manjše, a število zaposlenih za 157% večje. Ti podatki so na prvi pogled zadovoljivi, posebno če upoštevamo, da se je iz obmejnega pasu mnogo obrtnikov izselilo. Toda okolnost, da nam nekaterih vrst obrti občutno primanjkuje, kot n. pr. kleparske in vodoinstalatrske, zahteva od naših občinskih ljudskih odborov več skrbi tudi z ozirom na potrebno izboljšanje strukture, to je sestave obrtniških obratov na njihovih področjih. Preusmeritev v naši investicijski politiki in dejstvo, da dohodki obrti ostanejo občinskimi ljudskimi odborom, bo za razvoj manjših podjetij družbenega sektorja — ki naj dopolnjujejo našo industrijsko proizvodnjo — prav gotovo vzpodbudno. Vendar pa je naslabša

stran našega obrtništva — nizka delovna storilnost in kot posledica le-te neutemeljeno visoke, neredko pa tudi naravnost oduševske cene za obrtniške usluge, ki povzročajo mnogokrat niso kvalitete. Kako neodgovorno in neobzirno skušajo nekateri obrtni obrati izkoristiti svoj monopolni položaj in nagraditi nizko delovno storilnost njihovih uslužbencev, naj ponazorim s primerom »Pleskarsko dekorativne zadruga« v Kopru. Le-ta je namreč izstavila nekemu hišnemu svetu za popravilo kopalnice račun v znesku 63.000 din. Po pregledu opravljenega dela s strani strokovne komisije, ki je delo ocenila na največ 27.000 din, pa je predstavnik omenjenega obrtnega podjetja, brez sleherne pripombe izstavil nov račun, ki je bil »samo« za 36.000 din — torej za dobro polovico manjši. Takšno stanje v našem obrtništvu kajpak upravičeno vzbuja kritiko naših ljudi, ki — odvisni od monopolističnih cen in spekulativnih nagibov posameznikov — le težko najemajo obrtne usluge. Obstoječe stanje, ki kolektivov v obrtnih delavnicah družbenega sektorja ne vzpodbuja k povečanju storilnosti, pa na drugi strani ustvarja zelo ugodno ozračje za razvoj šušmarstva, ki ni zajelo v svoje vrste le nestrokovnjakov, temveč tudi precejšnje število strokovnih moči, zaposlenih v obrtnih delavnicah socialističnega sektorja. Zaradi tega se ni čuditi, če obrtna podjetja družbenega sektorja kaj rada zaidejo v finančne težave, ali pa, če po oduševskih cenah le malo zaostajajo za večino privatnih obrtnikov.

Mislím, da si moremo in moramo zastaviti vprašanje, kako je v našem obrtništvu z normami, akordi, delovno disciplino in ostalimi ukrepi zaradi nujno potrebnega povečanja delovne storilnosti, ki jo pospešeno uvajamo v naši industriji. In dalje: Kako je z vprašanjem utrjevanja delavskega samoupravljanja v obrtnih delavnicah socialističnega sektorja? Dejal bi, da smo tako na eno kot na drugo nekoliko pozabili; kajti častne izjeme, ki jih imamo na tem področju, le potrjujejo, da bi naše obrtništvo v borbi za višjo življenjsko raven našega delovnega

človeka lahko prispevalo neprijetno več. Kljub vsem pomanjkljivostim subjektivnega značaja, ki jih lahko srečamo v našem obrtništvu, pa moramo ugotoviti, da bi bili neobjektivni, če bi vso krivdo metali na obrtnika. Tega ne smemo in nečemo. Problematiko našega obrtništva postavljamo predvsem zaradi tega, ker smo vsi mi soodgovorni za delo in stanje na tem področju in ker ne more obrtništvo v polni meri zaživeti kot družbi potreben in koristen gospodarski sektor le ob pomoči družbe, torej s pomočjo in razumevanjem objektivnih težav obrtništva s strani nas vseh. Zadosti imamo forumov, ki jim organizacije Socialistične zveze lahko postavijo na dnevni red problematiko v zvezi z objektivnimi ali subjektivnimi težavami v obrtništvu. Nujno bi bilo n. pr. da bi se organizacije Socialistične zveze poglabile v vprašanje odnosov med privatnim in socialističnim sektorjem obrtništva, v vprašanje vajencev, to je odnosov do njih, njihovih politični vzgoji in mobilizaciji mladine za uk v strokah, kjer vajencev primanjkuje, kakor tudi če bi podprle prizadevanje obrtnikov za ustanovitve posebnih trgovin, oz. servisov, ki bi oskrbovale obrtnike s potrebnim materialom. Dalje se srečamo na tem področju, kot sem že omenil, s premalo razvito dejavnostjo delavskih svetov, s šušmarstvom, včasih pa tudi nerazumevanjem pristojnih gospodarskih organov pri nekaterih občinskih ljudskih odborih, ki gledajo na obrtništvo, kot za nekaj zastarelega in nepomembnega, ki ni vredno večje pozornosti. Vse to vpliva na obče razpoloženje in končno tudi na naš napredek. Dodati pa želím, da slabosti, ki jih imamo v tem sektorju našega gospodarstva, učinkovito ne bomo mogli odpraviti samo z administrativnimi merami. Zdravilo zanje je v prvi vrsti v povsem jasni orientaciji našega razvoja v smeri jačanja socialističnega sektorja in v učinkoviti družbeni kontroli, ki se mora ustvariti z iniciativo naših organizacij Socialistične zveze.

(Iz referata predsednika SZDL Alberta Jakopiča-Kajtimira na okrajni konferenci.)

Črni fondi pred sodiščem

Ustvarjanja črnih fondov v lirah in dinarjih v vrednosti nad 7.245.016 din, uničevanja listin, ki bi pokazala kako so se ta sredstva uporabljala, izstavljanja lažnih računov in še nekaterih kaznivih dejanj v zvezi s tem je obtožil javni tožilec za okrožje Gorica bivše vodilne uslužbenice podjetja Export-Import v Postojni. Na razpravi, ki se je začela v ponedeljek v Kopru pred senatom okrožnega sodišča Gorica pod predsedstvom predsednika tega sodišča Borisa Sartorija, je zastopal obtožnico tožilec Anton Laharner.

Iz dosedanjega potoke razprave, ki je bila po šestih urah zasliševanja obtožencev in prič zaradi predložitve novega dokaznega tako razbremenilnega, kakor tudi obremenilnega materiala, preložena na 27. julij, povzemamo naslednje:

Z nezakonitim poslovanjem, so odgovorni uslužbenci ustvarjali tako imenovane črne fondove, ki so jih koristili za nedopustno povišanje plač, za nabavo obutve, za izlete v inozemstvo brez dejanske potrebe ter za kritje »reprezentacijskih stroškov«. V letih 1953 do 1955 so obtoženi navezali različne trgovske stike z inozemskimi trgovci, s katerimi so sklepali kupoprodajne pogodbe, v katere so vnašali cene leš, ki so bile nižje od dogovorjenih, kupcem so fakturirali manjše količine kot so bile dejansko izvožene, označevali so nižjo kvaliteto ter na tej osnovi ustvarjali črni fond v inozemstvu. Tako ustvarjeni črni fond so nekateri izkoriščali za razne nabave v inozemstvu, predvsem za popravilo avtomobilov ter za nakup daril, seveda vse to na škodo podjetja. Račune pa, ki bi lahko osvetlili to nezakonito poslovanje so uničili skupno z drugo dokumentacijo v zvezi nabavljanja predmetov s sredstvi lirskega črnega fonda.

V podjetju so imeli tudi dinarski črni fond. Ustvarili so ga deloma

iz sredstev, ki so jih formirali razni koristniki inozemskih dobav in uslug s plačevanjem računov v dinarski protivrednosti in pa s sistematičnim izdajanjem lažnih računov, ki so jih vnovčevali pri podružnici Narodne banke v Postojni. Obtožnica trdi, to so pokazali tudi prvi zagovori in navedbe prič, da so iz tega fonda črpali sredstva za izplačilo dopolnilnih plač, za nabavo obutve in za podobne stroške.

Razumljivo je, da so z namenom prikrivanja takšnega poslovanja dosledno uničevali listine, ki bi jim lahko kakor koli dokazale nepravilnosti. Vsekakor pa dokazuje dosedanj potek razprave, da je pri tej aferi ustvarjanja črnih fondov igrala veliko vlogo težnja po osebnem okoriščenju nekaterih posameznikov, po drugi strani pa skrajna malomarnost v vodenju poslovanja podjetja in pomanjkanje čista odgovornosti podrejenih. Razen tega pa je treba poudariti, da delavski svet, ki je bil v začetku postavljen, ne pa izvoljen, ni bil sposoben preprečiti samovoljnega gospodarjenja v podjetju. Nihče se ni nikoli vprašal, zakaj in kako se formirajo njihovi mesečni prejemki v dvojnem izplačilu, od kod denar za to ali ono stvar, čemu dvojne prodajne cene in podobno. Razprava se bo nadaljevala 27. julija. Na njej se bo razčistila še marsikatera nejasnost, ki trenutno onemogoča ugotovitev krivde tega ali onega.

sv

NOVI VOZNIKI MOTORNH VOZIL

Ob koncu preteklega meseca je v Kopru položilo 17 kandidatov izpite za voznike-amaterje motornih vozil. Večina kandidatov so člani avto-moto društva Koper. Najboljši uspeh je pokazala edina ženska, ki se je udeležila tečaja, Jelka Špekona iz Kopra.

C.

S seje ObLO v Postojni Na dnevnem redu gospodarska vprašanja

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora v Postojni so razpravljali predvsem o nekaterih predlogih občinskega sveta za gospodarstvo. Med drugim so sprejeli sklep o določitvi odstotkov za izračunavanje plačnega sklada. V trgovinskih podjetjih se bodo ti odstotki gibali med 1,5 do 6,2, v gostinskih pa 15 do 18,8 od prometa. Pri določitvi te lestvice so upoštevali pomembnost posameznih podjetij za razvoj lokalnega gospodarstva ter priporočili njihovim delovnim kolektivom, da povečajo skrb za znižanje cen vseh rezerv. Občinski ljudski odbor je prevzel tudi nekaj jamstev za posojila podjetjem. S tem je omogočil obratu pivske tovarne »Javor« v Prestranku nabavo furnirnega noža v znesku 18 milijonov dinarjev, ki bo prihranil letno okrog 3 in pol milijona dinarjev zaradi racionalnejšega izkoriščanja hlodovine pri njegovi obdelavi. Odobrili so tudi posojilo Jamski restavraciji v znesku 970.000 dinarjev iz občinskega investicijskega sklada za kritje neporavnanih investicijskih računov

iz lanskega leta. Tovarni mesnih izdelkov pa iz istega sklada nekaj nad tri milijone dinarjev, da si bo lahko opremila poslovalnici na Reki in v Pulju ter poravnala stroške za že izvršeno obnovo obrata.

Kmetijski zadrugi v Bukovju so odborniki odobrili jamstvo za 5 milijonov dinarjev posojila, vendar pa bo moral upravni odbor v prihodnje izboljšati svoje poslovanje in prej ko mogoče urediti knjigovodstvo.

Na seji so tudi sklenili najeti posojilo v višini 10 milijonov dinarjev za gradnjo četrtega stanovanjskega bloka v Vojkovi ulici. Z graditvijo te stavbe bodo vsaj deloma ublažili stanovanjsko stisko, ki je v Postojni zelo občutna.

V nadaljevanju zasedanja občinskega ljudskega odbora so odobrili zaključne račune za nekatera gospodarska podjetja. Pri proučevanju njihovega poslovanja v letu 1955 so med drugim ugotovili, da sta podjetji »Kovina« in »Avtotrgovina« povečali promet v preteklem letu za več odstotkov v primerjavi z letom 1954. Tako je »Kovina« po zaslugi smotrnega razporejanja sredstev povečala promet za 80 %, »Avtotrgovina« pa je ustvarila okrog 4 milijone dinarjev dobička kljub znižanju cen nekuranemu blagu. Slabši promet sta imeli podjetji »Galanterija« in »Mestne trgovine«. V slednji je izkazala lanskeletna inventura 100.000 dinarjev primanjkljaja.

Pri potrditvi zaključnih računov kmetijskih zadrug so odborniki ugotovili uspešno poslovanje, predvsem pa, da so zadruga ustvarile sklade za pospeševanje kmetijstva.

Kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš bo letos razpolagal s 35 milijoni dinarjev. Potrošili ga bodo za gradnjo novih in za popravilo starih stanovanjskih prostorov. Iz tega sklada bodo črpali tudi kredite za gradnjo stanovanjskih hiš posameznikov.

Ob zaključku seje so odborniki odobrili gostinskemu podjetju »Hotel Javornik« otvoritev gostišča na Jamski cesti, trgovskemu podjetju »Mestne trgovine« pa postavitev prodajalne sadja, keksov in bonbonov pred vhodom v Postojnsko jamo.

—c—

DROBNE IZ PIVKE

Društvo žena za napredek gospodinjstva v Pivki, ustanovljeno prejšnji mesec, je pričelo z delom. Društvo je dalo pobudo za krojni tečaj, za katerega se je prijavilo okrog 80 žen in deklet. Krojni tečaj dela dvakrat na teden v dveh izmenah, tako da ga lahko obiskujejo tudi delavke iz tovarne. Dosedanja udeležba je zadovoljiva.

Žene so organizirale tudi tečaj za vlaganje zgodnjega sadja in zelenjave. S tem tečajem bo društvo moralo zajeti večje število žena in deklet in podobne tečaje organizirati tudi po vaseh. Pri tem bo seveda potrebno malo več volje KZ Pivka v dobavljanju potrebne zelenjave in sadja za vlaganje.

J.B.

VAŽNO OPOZORILO PRIDELOVALCEM KROMPIRJA

Koloradski hrošč se je letos pojavil v takšnih množinah kot še nobeno leto doslej. Zaradi tega opozarjamo vse pridelovalce krompirja, da posvetijo zatiranju tega nevarnega škodljivca vsu pozornost prav sedaj, dokler se še niso izglele ličinke prvega poletnega zaroda. Sedaj namreč samice hrošča odlagajo svoja jajčeca, iz katerih se bodo prav kmalu izglele požrešne rdeče ličinke, ki so nevarnejše kot hrošč sam, ker takoj, ko se izležejo, prično objedati listje.

Pozivamo kmetijske zadruga, da mobilizirajo vse razpoložljive zadržne in privatne škropilnice ter prasilnike in organizirajo sistematično škropljenje ali prajenja vseh ogroženih krompirišč po že danih navodilih.

Okrajni in občinski LO so dolžni

skrbeti za to, da se bo koloradskega hrošča povsod obvezno zatiralo. Le tako bo tudi letos mogoče preprečiti še močnejši pojav naslednjega zaroda hrošča ter škodo, ki bo nastala, če tega nevarnega škodljivca ne bi temeljito zatirali.

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

VEČJA SREČA KOT PAMET...

Prejšnji četrtek ob osmih zvečer so trije mladi fantiči iz Pirana, med katerimi je najstarejši star 15 let, najmlajši pa 11 let, ukradli v pristanišču čoln in odveslali čez morje v Italijo. Po sedmih urah naporega veslanja so pristali v Gradežu, znanem obmorskem letovišču med Tržičem in Benetkami.

Za pot so se odločili iz čisto pustolovskih nagibov in seveda niso prav nič pomislili na posledice — kaj bo potem z njimi, kaj bi bilo lahko med potjo, če bi se vzdignil malo večji veter, kaj bodo rekli domači itd. Res je, da prav domače pri tem zadene velika krivda, ker vse kaže, da so bili otroci preveč prepuščeni samim sebi in ni zanje nihče skrbel, oziroma vsaj ne tako, kot bi bilo treba. Saj je na primer mali Marijan dober solar in bo letos šel v gimnazijo.

Po lastnih izjavah so se odločili na pot zato, da nekoliko »pogledajo«, kako je na »oni strani«, ko pa so bili že tam in pustolovščino prespali, so se odločili, da se rajši vrnejo v Piran, vsem morebitnim posledicam navkljub, kot pa da bi šli še naprej, v Ameriko, kot so se spočetka dogovarjali.

Dogodek je močna obtožba skrbnikov teh otrok, saj bi se kaj lahko pripetilo, da bi jih na nepremišljeni poti požrla morje ali pa bi se jim primerila kakšna druga nepopravljiva nesreča.

Ob zaključni premieri letošnje sezone GSP

P. A. Bréal: Napoleonovi huzarji

Svojo drugo sezono je Gledališče Slovenskega Primorja zaključilo z vedro travestijo, razposajeno obliko družbene satire, ki meri globlje, kot se zdi na prvi pogled. Gledali smo tragikomedijo in se pristrčno, sproščeno smejali. Komedijo, ki nas je posvarila pred možno tragedijo, če... Morda se je premnogi gledalec v avditoriju ob srečanju ljudi iz miroljubne in rodovitne Lombardije s francoskimi Napoleonovimi okupatorji za trenutek spomnil na svoja lastna doživetja iz nedavne preteklosti, mračni spomini na druge okupatorje. »Če...!« Čim več je bilo takih, tem bolj je zadnja premiera GSP zadela v živo. Izbira tega dela v repertoar pa je bila tudi sicer upravičena že zaradi samega zdravega, sproščenega smeha, ki so nam ga tudi na koprskem odru nudili v obilici, le da se včasih v svoji pretirani sramežljivosti še ne upamo prav od srca in odkrito nasmejati. Sicer je to sodobno delo refleksivne francoske dramatike presenetljivo robustno in zdravo, skoraj ljudsko delo, ki me je spomnilo na Finžgarjevo »Našo krio«. Ne le zato, ker sta obdobje in okupator v obeh delih ista, ampak predvsem sta deli sorodni po vitalni zdravi

pa so bila po svoji učinkovitosti tudi tu boljša mesta. Predvsem moram omeniti Marijana Bačka, ki je poustvaril izredno plastično podobo Napoleonovega bretonske-robustnega soldata. Karlo Marsel je svojega bolj kontrabantarsko-civilnega huzarja dobro zadel ter po liku ruskega šoferja ter belogardističnega nasilnika ustvaril še en uspeh lik v svojem umetniškem razvoju. Isto velja za Filipino Jerman, ki je poustvarila polnokrvno žensko podobo iz preprostega ljudstva. Ob preplazenosti možkih zraste to dekle v prepričljivem pogumu. Tudi Jermanova je dokazala, da ob odgovarjajoči zasedbi lahko preseneti in da še več. Uspehi tragikomični podobi provincialnih »kramarjev« in zaskrbljenih staršev sta zelo slikovito izdelala Romana Lemutova in Tone Albrecht ter samo potrdila svoje že preverjene odrske kvalitete. Mladi par sta zadeto podala Tiberij Lemut in Majda Gorinškova, ki je pokazala zelo uspelo kreacijo kmečke naivke. Mlademu triu Jermanovi, Gorinškovi in Lemutu je uspešno stal ob strani Edo Martinuzzi, ki je z novo vlogo potrdil predvidevanja, da inča izrazito nagnjenje za karakterni komiko. Omeniti moramo tudi dobro izdelana

no podobo jecljavega Giacomu, ki ga je precizno podal Igor Pelan ter v marsičem prispeval h komičnemu poudarku situacije. Preostale vloge pa so z rutino in skladnostjo s celotno koncepcijo režije podali Majda Skrbinšek, Janez Klasinc, Jože Zalar in Oskar Venturini.

V celoti je bila uprizoritev »Napoleonovih huzarjev« primerno vendar zaključek sezone, ki je bila uspešnejša od prve. Ansambel je uprizoril 8 premier — Zolajevo »Terezo Raquin« v režiji Andreja Hienga, Držič-Rupljevega »Botra Andraža« v režiji Srečka Tiča, Golievo pravljico »Princeska in pa-

stirček«, ki je bila najbolj množična uprizoritev koprskega gledališča doslej, Ocvirkovo »Srečno, ljudje!« v režiji Franceta Kosmača, sledili so še Hopwoodova vedra komedija »Skandal«, v kateri se je kot režiser uspešno predstavil član ansambla Janez Klasinc in Marodičeva drama »Na dnu kelihov« v režiji Srečka Tiča. V začetku sezone v lanskem septembru pa je bila ponovitev Goldonijevega »Lažnika« v režiji ing. arh. Viktorja Molke.

Skupno bo GSP uprizorilo do konca sezone, to je do 15. julija, ko odidejo igralci na dopust, 170 predstav, ki si jih bo ogledalo skupno okoli 50.000 ljudi. V številu predstav je GSP znatno presešlo ob začetku sezone zastavljeno normo. Najpomembnejša pa pri tem ni kvantiteta, temveč dejstvo, da se je ansambel umetniško v tej sezoni precej dvignil in zliil v enotnejšo celoto. s. d.

Spomini na pevski zbor iz Dornberga

Na proslavi Dneva borcev je v Kopru nastopil znani goriški pevski zbor »Bojan« iz Dornberka. O povojnem razvoju tega zbora je bilo v našem tisku že precej napisanega. Vendar čutim potrebo, da napišem nekaj vrstic o preteklosti dornberških pevcev.

Znano je, da je bila goriška narodno zavedna in kulturna dežela že pred prvo svetovno vojno. Italija je pri svoji nasilni asimilacijski politiki ugriznila v oreh, ki ga ni bilo mogoče nikdar streti. Ko so bila ukinjena vsa prosvetna društva in gospodarske organizacije in ko je nasilje na goriškem šlo tako daleč, da je bilo nevarno sploh govoriti v slovenskem jeziku na ulici, je bila slovenska narodna pesem tisto orožje, ki je v teh težkih časih bodrilo in ljudem krepilo njihovo borbeno odpornost.

Dornberžani so bili ves čas italijanske okupacije zastavonoše v pravem pomenu besede. Nič niso pomagali »raporti« ali nasilne intervencije fašistov z zlobnim tajnikom Ruggierom na čelu. Karabinjerji in goriška kvestura je zaman terorizirala ljudstvo. Težke gospodarske razmere povezane z najrazličnejšimi političnimi šikanacijami niso bile kos tistemu kar omenja »Goriški slavček« — ponosnemu duhu naroda!

»A duh se ponosni ne vklanja: ti streti me moreš, podreti nikdar, usode sovražne besneči vihar.«

Dornberški fantje in možje so

ljubili pesem. V njo so izlivali svoje srčne bolečine prepojene z duhom odpornosti. V ljudstvu je skozi desetletja vrelo nekaj, kar je prišlo na dan v skladni, harmonični in močni narodni pesmi — tedaj tako kot danes — mogoče tedaj še silneje kot danes.

Bilo je vendar lepo živeti in trpeti med temi ljudmi, ko so se zbirali v vinskih kletih v starodavni vasi Tabor, kamor se ni upala prestopiti noga laškega »organa javne varnosti« ali pri učitelju Drečetu, ko je praznoval svoj god. Bojani, sinu te zavedne družine se takrat še sanjalo ni, da bo pevsko društvo te vasi nosilo njegovo ime. Da, Bojan ta idealni mladenič prepoln idealov o lepši in srečnejši bodočnosti svojega naroda zasluži, da se njegovo ime ohrani v spominu, saj je za svobodo svojega naroda, ki ga je nadvse ljubil, dal največ kar je mogel dati — življenje.

Naša srca so burno bila, ko je iz globin srca v tedanjih časih prišla pesem »Naj čuje nas zemlja in nebo...« in še druge pesmi, ki so poglnele kri po žilah bolj kot žlahtna kapljica znanega rislinga, tokajca ali zelenca. Iz podzemskih kleti je prišla na dan pesem in močni napevi so odmevali daleč, daleč proti Gorici in še dlje...

Naj naše dornberške pevce tudi za vnaprejšnji tisti sila in tisti odporni duh, ki jih je prevzemal nekoč. Dr. F. J.

Iz našega ljudsko-prosvetnega življenja

Na Razdrtem nekdanj in danes

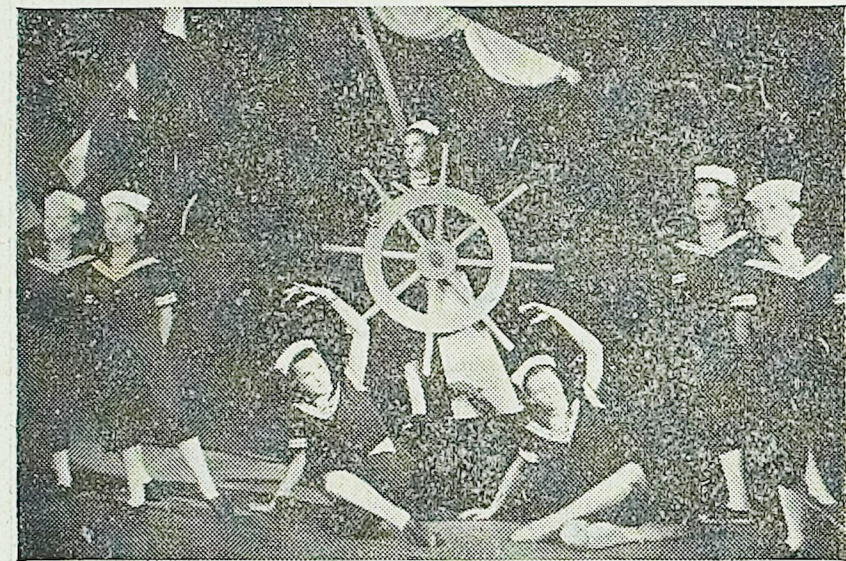
Iz Velikega Ubelskega pri Razdrtem smo dobili pismo, v katerem tov. Jože Milharčič piše: »Pred kratkim ste v vašem poročilu o razstavi Ljudske prosvete omenili, da vzbuja posebno pozornost najstarejši prapor v Sloveniji (Razdrto leta 1857). Ker imam podatke, ki govorijo o zgodovini omenjenega prapora in prosvetnega društva, vam jih bom posredoval tako, kot so zapisani v društveni kroniki.

Leta 1857 je Franc Kavčič iz Razdrtega podaril mladini v Razdrtem prapor, ki mu je botrovala Kranjc Karolina. V tem času — doba narodnega preporoda in ustanavljanja čitalnic — je prihajal na Razdrto Miroslav Vilhar, ki je skupno z dr. Dolenc Hinkom, Kaučič Hinkom, Kaučič Janezom in Osana Antonom ustanovil leta 1871 čitalnico. Na I. slovenskem taboru na Bledu leta 1859 so omenjeni prapor prvič razvili. Prapor je bil potem še pri odkritju spomenika dr. Francetu Prešernu, Miroslavu Vilharju v Postojni leta 1905, pri otvoritvi čitalnice leta 1883 v Trstu, pri jugoslovanski deklaraciji v Postojni in emigrantskem kongresu v Crnomlju.

Do časa italijanske zasedbe je bila zastava skrita pri vaščanih. Leta 1931 jo je odnesel Filip Kaučič v Jugoslavijo. Tam je ostala do leta 1947, ko se je spet lahko vrnila v domači kraj.

Delo v čitalnici je po ustanovitvi leta 1871 nekoliko zamrlo, dokler ga ni leta 1893 poživel Miloš Kaučič. Leta 1912 je Izobraževalno društvo obnovil Filip Kaučič. To je delovalo do leta 1927, zadnja leta pod krinko gasilskega društva. Na zahtevo italijanskih oblasti pa je bilo društvo ukinjeno.

Leta 1941 je Metod Simčič ustanovil tamburaški zbor. Kasneje so Simčiča ustrelili italijanski fašisti. Za časa okupacije so bile društvene knjige pri Dolenc Janezu, ki jih je ilegalno posojal ljudem. Leta 1944 je mladina našturila igro »Sabinine sanje«. To je bila ena izmed prvih iger v slovenskem jeziku daleč naokoli.



Kakor smo že kratko poročali v prejšnji številki, je baletni odsek Gledališča Slovenskega Primorja priredil v Kopru Baletni večer, na katerem so med drugim izvajali mornarski ples na glasbo Koschata »Na ladji«. Naša slika prikazuje prizor iz omenjenega baleta.

sili složnega preprostega ljudstva, ki zraste v odporu proti nasilju.

Bréalovo delo, ki smo ga gledali le dve leti po pariški krstni predstavi — kar je vsekakor pohvalno — je prevedla Djurdjica Flere, ki je tudi režirala jugoslovansko prazvedbo še istega leta v Kranju. Prevod je zvenel v sočnem, klenem, ljudsko plastičnem jeziku, ki je gladko tekkel z odra in igralcem ni povzročal težav. Koprsko uprizoritev »Napoleonovih huzarjev« sta režirala skupno Djurdjica Flere ter Igor Pelan. Ta »koprodukcija« je rodila dobre plodove. Režiserjema je v veliki meri uspelo dati celotni uprizoritvi sproščeno, razposajeno dinamiko, ki je bila glavni čar te predstave. S sodelovanjem in kontrolo sta uspela zlit ansambel v homogeno telo, v katerem ni bilo izrazitega izstopanja. Ves ansambel je zaigral sproščeno, z odra je prevevala neka zdrava samozavest in gotovost, kar je nedvomno tudi zasluža režije, obenem pa dokaz, da je ansambel v tej sezoni precej napredoval, da je sedaj že bolj vlit in vigran, da je preraštel okvirje polprofesionalizma in recidive dilantizma, ki so bili v prvi sezoni tu in tam še precej očitni. Skratka, napočil je čas, ko je treba misliti na nadaljnje sistematično umetniško-pedagoško delo ter iti korak naprej.

Fantazijski razigranosti te travestije je prispevala tudi barvita, južnojaško razigrana scena ing. arh. Nika Matula ter lepi svetlobni preliv in efekti Slavka Turka.

Res so bili igralci in tej uprizoritvi lepo zlit ansambel, vendar

PISAN SPORED IV. LJUBLJANSKEGA FESTIVALA

Letošnji Ljubljanski festival se je začel 30. junija in bo trajal do 21. julija. Prireditve bodo v obnovljenih Križankah in v opernem gledališču. Prve nastope so imeli ansambl narodnih plesov, in sicer Lado iz Zagreba in Kolo iz Beograda. Ljubljanska opera bo uprizorila Smetanova Prodano nevesto, beograjska opera pa bo sodelovala na festivalu z Menotijevim Konzulom. Baleta obeh oper pripravljata samostojne nastope.

Prvič pri nas bo na letošnjem Ljubljanskem festivalu nastopila folklorna skupina iz Indonezije s svojimi plesi in pesmimi.

Program predvideva še nastop Slovenske filharmonije, Učiteljskega zbora Emil Adamič, koncert sopranistke Zinke Kunc, članice Metropolitan opere v New Yorku, nastop SNG iz Trsta z Begovičevno dramo Brez tretjega, razstavo slovenske glasbe ter razstavo sodobne likovne umetnosti zamejske Koroške.

VELIKO ZANIMANJE ZA DUBROVNIŠKE POLETNE IGRE

Konec junija so s tradicionalnim slavnostnim ceremonijalom odprli VII. Dubrovniške poletne igre, ki so letos pod visokim pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita.

Uprizorili bodo 34 dramskih, 17 opernih in baletnih predstav, priredili 16 koncertov, 4 folklorne večere itd. Odprte bodo razstave starih dubrovniških rokopisov, sodobne jugoslovanske likovne umetnosti in dokumentov diplomacije nekdanje Dubrovniške republike.

Najpomembnejša novost bo letos Gunduličeva Dubravka, ki jo bodo prvič uprizorili v času Poletnih iger. Letos bodo prvič sodelovali tudi umetniki iz Prage, Budimpešte in Sofije, prav tako pa bo prvič nastopila naša rojakinja iz Amerike sopranistka Zinka Kunc.

Doma in v inozemstvu vlada za letošnje Dubrovniške poletne igre veliko zanimanje, tako da so vstopnice za nekatere prireditve že dolgo vnaprejšnj razprodane.

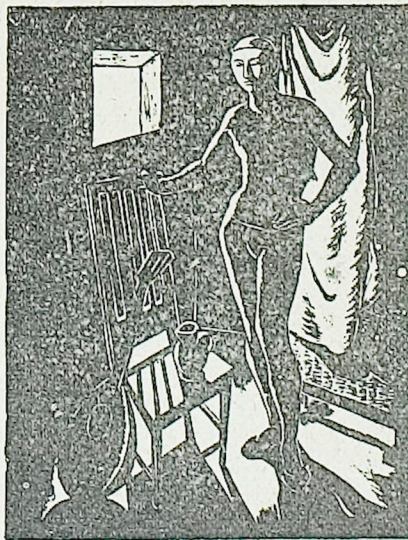
VELIK USPEH LJUBLJANSKE OPERE V TUJINI

Ansambel ljubljanske Opere je uspešno sodeloval na Mendanovem festivalu na Nizozemskem. Nastopil je v Haagu, Utrechtu, Rotterdamu in Amsterdamu z opero Sergeja Prokofjeva Zaljubljen v tri oranže. Nizozemski listi so naše umetniške primerjali z znamenito črnsko skupino, ki je po Evropi uprizorjela opero Porgy and Bess.

Iz Nizozemske je ljubljanski ansambel odstopoval v Francijo, kjer je nastopil v pariški Veliki operi. Francoski časopisi so objavili zelo laskave ocene o nastopu naših umetnikov in poudarjajo, da je najbolj presenetljivo dejstvo, da premore tako majhno mesto kot je Ljubljana ansambel takšne kakovosti.

JUGOSLOVANSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE NA TURNEJI V INOZEMSTVU

Člani Jugoslovanskega dramskega gledališča so gostovali z Držičevo komedijo Dundo Maroje v ZSSR, na Madžarskem, v Bolgariji in Avstriji. Tudi to gostovanje je naletelo na veliko odobravanje gledalcev in izredno pohvalne ocene gledališke kritike. Na Dunaju so bili mnenja, da je bil nastop beograjskega JDG vrhunec dunajskega festivala. Posebne pohvale sta bila deležna režiser Bojan Stupica in igralka Mira Stupica. Oba sta dobila več povabil za gostovanje v inozemstvu.



Ivo Lenščak-Pilon: Interieur (lesorez)

Jože Milharčič

Izbira poklica je osnovne življenjske važnosti

Pred kratkim je začela v Kopru z delom Poklicna svetovalnica v prostorih Okrajne posredovalnice za delo. Posluje vsak dan v dopoldanskih urah, vodi pa jo diplomiran psiholog Jože Trček. Za naš časopis bo tov. Trček napisal nekaj člankov, ki bodo pomagali mladini in staršem pri izbiri poklica, kar je osnovne življenjske važnosti za vsakega človeka.

Šolsko leto je pri kraju, mladina je na oddihu. Polno je veselih pričakovanj, polno želja, kajti čas počitnic je tu.

Razen zasluženega počitka pa ima mladina pred seboj še drugo novost, mnogo resnejšo in težavnejšo t. j. kam sedaj, kakšen poklic si bo izbrala. To je v prvi vrsti mladina, ki je izpolnila šolsko obveznost.

Izbira poklica je osnovne življenjske važnosti, kajti od pravilne izbire je odvisno zadovoljstvo in sreča vsega življenja. Veselje do nekega dela je tako po eni strani odločujoče za človeško počutje, po drugi strani pa ima pomen za njegovo produktivnost, na čemer je zainteresirana vsa družba.

NA KAJ VSE MORAMO POMISLITI, KO IZBIRAMO POKLIC

Prvo je nagnjenje in želja mladine same, dalje sposobnosti (fizične in psihične), znanje, predzobrazba, poznavanje poklica, materialni pogoji in podobno. To so

časa — veselje do vsakega dela. Nesreča ne zadene samo njega, ampak tudi družbo, ki je prav tako zainteresirana, da so posamezniki zadovoljni in delovno učinkoviti.

DENAR NE SME ODLOČATI PRI IZBIRI POKLICA...

Druga nevarnost pri izbiri poklica je denar. Mnogi se odločajo za kak poklic samo zato, ker se »dobro zasluzi«. To je drugi najresnejši problem pri izbiri poklica. Da, res je, denar in moda osvaja ne samo našo mladino, ampak ves civilizirani svet. Vedeti pa moramo, da kar je moderno danes, morda že jutri ne bo več in če so morda neki poklici danes nekoliko bolj dobičkonosni, čez nekaj časa ne bodo več, ali bodo celo popolnoma izumrli. Človek pa ostane vse življenje v istem poklicu, zato mu mora biti prvo vprašanje zadovoljstvo v delu, ker moda ter denar ne zadostujeta za uspeh, niti za srečo človeka.

...PRAV TAKO NE ČASTIHLEPNOST STARŠEV

Pri izbiri čisto grešijo tudi starši, ko siliijo otroka v kak poklic, čeprav zanj nima veselja. Dogodi se, da pod pritiskom staršev otrok vendarle doseže, kar starši žele, a ker si ni izbral poklica po lastnih željah in sposobnostih, mu je deio neprijetno, ga opravlja slabše in počasneje, skratka, v delu ne najde sebe, kakor imenujejo ta pojav strokovnjaki. In končno niso redki primeri, da ti ljudje popolnoma opustijo svoje poklicno delo ter se usmerijo v kako drugo dejavnost, ki včasih ni niti sorodna z ono, za katero imajo kvalifikacijo.

Imamo pa tudi primere, ko starši na vse možne načine preprečujejo, da bi si otrok izbral poklic, ki ga veseli. Starši tu zamenjujejo sebe z otrokom. Če oni sami niso našli zadovoljstva v nekem delu, s tem se ni rečeno, da ga ne bo našel njihov otrok. Vsi poklici so enako vredni in enako zanimivi. Zato ni prav odvracati otroka od nekega poklica iz preprostega razloga, ker staršem ni všeč, če pa otrok kaže zanj zanimanje in sposobnosti.

Sodoben moški jopič

Sedanja ženska moda je tako vsestranska, da nudi prijetne in praktične modele za skromne in modne ženske, primerne za vsak letni čas in za vsako priliko. Moška moda pa je ostala toga, sprememb je malo in ne prav bistvenih.

Zadnja leta opazimo vendarle obliko jopiča, ki sicer še ne prevladuje, ima pa mnogo prednosti pred standardno moško obleko. To so mehki jopiči, najpogostejše zapeti z zadrgo in s pletenjem stisnjeni ob pasu in zapestju. Za zimo jih ukrojimo iz blaga kakršnega kupujemo za ženske plašče, n. pr.: iz velurja, poleti pa uporabimo tkanine, ki so primerne za letne ženske dvodelne obleke, n. pr. enobarvni šantung, drobno pepita ali črtasto blago. Če želimo, da letni jopič lepše »pade«, ga podložimo s svilo. Pri tej vrsti jopiča pa nikdar ne uporabljamo platna.

Prednost jopiča ni samo v ceni, temveč predvsem tudi v uporabnosti. Oblečen v mehak, ohlapnejši jopič se človek prosteje giblje, pozimi je topleje in poleti bolj hladno, saj si izberemo sezoni primerno obleko. Seveda je cena občutno nižja. Četudi si za zimski jopič izberemo najdražje blago, vendar odpade ves strošek za pribor; za delo plačamo nižjo ceno, saj je pri sodobnem moškem jopiču vsaj enkrat manj dela kot pri običajnem. Jopič lahko ukrojimo na več načinov. Lahko je v pasu oprtjen ali pa sega tudi na boke. Izbire je dovolj, treba je le malo okusa.

Dogaja se tudi, da starši modrujejo — »česar nisem dosegel jaz, mora doseči moj otrok.« Tudi to je škodljivo, če ne upoštevajo dejanskih otrokovih sposobnosti in nagnjenj.

DOBILI SMO POKLICNE SVETOVALNICE

Zavedajoč se velikega pomena izbire poklica, so v zapadnih državah že nekako pred tridesetimi leti začeli ustanavljati poklicne svetovalnice, ki dajejo z nasveti pomoč mladini in staršem pri izbiri poklica. V nekaterih državah (Francija) je celo obvezno, da pride vsakdo, ki se hoče izučiti kakega poklica, najprej v poklicno svetovalnico.

Nagli razvoj našega gospodarstva je tudi pokazal potrebo po tovrstnih ustanovah, zato so se s tem namenom ustanovile poklicne svetovalnice, najprej v republiških centrih (Ljubljana, Zagreb, Beograd), sedaj pa, ko se je pokazala vrednost njihovega obstoja, so jih začeli ustanavljati tudi po okrajnih v sklopu okrajnih posredovalnic za delo. Tako imamo že danes poklicne svetovalnice v Sloveniji v Novi Gorici, Kranju, Mariboru, Celju, Kočevju in tudi v Kopru.

Novoustanovljene poklicne svetovalnice razpolagajo tudi z nekaj tehničnimi pripomočki, ki jih moremo uporabljati za boljše spoznavanje človeka in njegovih sposobnosti, kar nam služi kot pomoč pri svetovanju za izbiro poklica. Seveda se borimo še z začetnimi težavami, vendar pa imajo starši in mladina možnost strokovnega posvetovanja pri izbiri poklica.

Kaj pričakujejo otroci od svojih staršev

Deset osnovnih pravil, ki so veljavna za vse dežele.

Naj povemo takoj v začetku, da so ta pravila rezultat velike ankete, za katero je dal pobudo angleški učitelj in pisatelj dr. R. F. Hertz in pri kateri je sodelovalo sto tisoč otrok v starosti od 8 do 14 let. Ti otroci so bili iz raznih držav in raznih delov sveta.

Nič manj kot 26 tisoč otrok se je v svojih odgovorih na posebnih vprašalnih polah pritoževalo nad prepirljivostjo svojih staršev. Polovica vseh otrok, ki imajo brate in sestre, je zahtevalo, da bi bili starši do vseh otrok enako ljubezni. Veliko otrok je v svojih zahtevah poudarjalo, naj bi jim dajali starši več denarja za njihove male izdatke. Dr. Hertz ugotavlja, da so otroci ocenili svoje starše po naslednjih vidikih: polni starši — 400, odlični starši — 4500, zelo dobri starši — 23.000, dobri starši — 70.000, brezbrizni starši — 2000, nepravilni starši — 1500 in brezsrčni starši — 54.

Objavljamo deset »zlatih« pravil, ki jih je na osnovi zbranega gra-



Tudi poleti, posebno letos, ko je vreme tako muhasto, bomo rabili volneno jopico. Če imate doma nekaj klobučev različne volne, si omislite tak črtast vzorec.

Obnovite zalogo domačih čajev

Za vsako malenkost ne hodimo k zdravniku. Marsikdaj preženemo prehlad, prebavne motnje itd. z domačim čajem. Ne bo odveč, če jih imamo za vsak primer na zalogi.

MLADE LISTE ROBIDNIC lepo posušimo v senci. Za čaj vzamemo pest suhih listov, ki jih vržemo v pol litra vrele vode in odstavimo, da se primerno ohladi in da voda izvleče vse zdravilne snovi. Tak čaj pijemo če kašljamo ali pri hripavosti. Zdravi pa tudi drisko.



BEZEG čisti kri, ublažuje krče in pospešuje potenje. Čaj bezgovih cvetov te pomiri, spiti se boš; čisti tudi kri in nalahko odvaja. Pijemo ga zoper prehlad, hripavost, kašelj, nosni, sapniški in prsni katar.

Čaj iz bezgovih listov zelenih ali posušenih, razkrajja sluz, čisti in odvaja. Tak čaj pa je treba dolgo časa kuhati.

Čaj iz bezgovih korenin zboljšuje želodčne sokove in odvaja vodo pri vodenici. Bezgove jagode ku-

hamo kot čaj ali kompot, so dobra pijača, ki jača želodčne mišice. čisti ledvice in pospešuje izločanje seča.

MLADE LISTE BOROVIČNIC uporabljamo za čaj proti povračanju in želodčnim krčem. Iz suhih jagod kuhan čaj dobro služi proti driskam in krvavenju pa tudi za grgranje pri vnetju grla.

RUMENI ENCIJAN pospešuje tek, preprečuje mrzlico, jača in pospešuje prebavo. Za škodljivo čaja vzamemo eno kavino žličko zrezane korenine v vrelo vodo in ko prevre odstavimo ter pustimo 5 minut stati. Izvleček encijana pa napravimo takole: 15 g dobro zrezane korenine, malo oranzne lupine in 12 g stolčnega janeževega semena polijemo z malo belega vina ter pustimo 24 ur stati na toplem. Potem tekočino odlijemo, goščo pa pretolčemo in odcedek zopet nalijemo čez njo, dobro pretresemo in znova precedimo. Izvleček precedimo v steklenico in dobro zamašimo. Uporabljamo ga pa v majhnih količinah pri prebavnih težkočah.

Razen teh čajev si seveda pripravimo tudi lipovega cvetja, kamilice, žajblja itd., da jih bomo imeli do prihodnje pomladi in poletja dovolj.

Jedi, ki jih kuhamo V LONCU EKONOM

ZELENJAVNA ENOLONČNICA I.

25 dkg korenja, 25 dkg kolerabe, 1 cvetača, 1 glavica zelene, 1 glavica ohrovt, 15 dkg riža, peteršilj, 15 dkg graha (ga lahko tudi opustimo), 1 čebula.

V loncu ekonom prepražimo sesekljano čebulo, ji dodamo na rezance zrezano zelenjavo, zalijemo z vodo, nato dodamo riž in osolimo. Vre naj 15 minut.

ZELENJAVNA ENOLONČNICA II.

15 dkg govejega mesa, 15 dkg mastnega svinjskega mesa, 2 veliki čebuli, 1 žlica paradižnikove meze ali 3 debeli paradižniki, 20 dkg stročjega fižola (lahko vložnega), 15 dkg paprike (sveže, zelene), 4 stroke česna, sol.

V loncu ekonom prepražimo na masti na kocke zrezano meso, dodamo fižol, paradižnik, papriko, zrezano na koščke, sesekljano čebulo, strt česen in sol. Zalijemo z juho ali vodo in sicer toliko, da bo vse pokrito. Od znaka, ki ga da ventil na loncu, kuhamo še 20 do 25 minut.

ENOLONČNICA

2 debela pora, 4 dkg surovega masla ali masti, 5 debelih krompirjev, 2 paradižnika ali 1 žlica paradižnikove meze, sol.

Por zrežemo na rezance in ga prepražimo na surovem maslu ali masti v loncu ekonom. Ko por nekoliko zarumeni, ga zalijemo z vodo, dodamo 3 na kocke zrezane krompirje, ostala dva pa narijemo na strgalniku in dodamo še sol. Vse naj bo primerno gostljato. Kuhamo 10 do 15 minut.

SPOMLADANSKA ENOLONČNICA

Peteršilj, tropotec, melisa, regrat, jagodovi listi, solata, špinata, koprove, janež, krebujnica, drobnjak — vsega naj bo za 3 pesti; 8 dkg riža, sol, 6 dkg surovega masla, 1 jajce.

V loncu ekonom segrejemo polovico masla, dodamo vso sesekljano zelenjavo (razen peteršilja, ki ga dodamo na drobno sesekljane šele h kuhanju jedi), jo malo prepražimo, dodamo prebran in opran riž, zalijemo z vodo, še boljše s kostno ali zelenjavno juho ter pustimo vreti 10 minut. Ko lonec odpremo, vmešamo brž še stepeno jajce in damo na mizo.

Po »Sodobnem gospodinjstvu«

Društvo »NAPREDNA ŽENA« v Izoli

Žensko društvo v Izoli je imelo občni zbor, na katerem so ustanovili društvo »Napredna žena«.

Poročilo o dosedanjem delu je govorilo o doseženih uspehih. Med drugim je ženam uspelo ustanoviti 9 terenskih aktivov za pomoč zaposlenim materam, dalje so organizirale krojni in gospodinjstvi tečaj za mladinke.

Novoustanovljeno društvo si je zadalo za bodočo nalogo organizirati vzgojno in gospodinjstveno predavanja ter seznanjati žene z notranjimi in zunanjimi političnimi vprašanji. V Izoli je veliko žena in deklet zaposlenih v ribji industriji. Zanje bo skušalo društvo urediti poseben dom in poskrbeti, da bi se usposobile za sodelovanje v organih družbenega upravljanja.

ROŽE V VAZI OSTANEJO SVEŽE, če damo v vodo zrnce kaličevega hipermangana in nekaj kapljic kafrovega spirita. Zadostuje pa tudi malo aspirina.

Napad na karabinjersko postajo na Križišču pri Kopru

(Nadaljevanje in konec)
Naše tri talce smo poslali ven, strah jih je Poljak. Utegnili bi priti Nemci. Nismo se bali, da bi jim karabinjerji telefonirali, ker smo jih že takoj prepričali, da je postaja obkrožena in da je v vsako okno namenjena strojnica.

Darko je prišel šele čez dve uri. Z mitraljezom in s pomočnikom je vpadel skozi vrata. Mitraljezec je bil neki Kalabrez, ki smo mu pravili Figaro, ker je bil »bataljonski brivec«.

»Cosa c'è, Dušan? Non si arrendo-no?«

Darko se mi je zazdel tedaj nekam razočaran. Zakaj? Ali se mu morda ni izpolnil neki njegov up?



Dušan Puh, politkomisar III. bataljona Istrskega odreda

Rekel sem mu, da se karabinjerji pripravljajo, da odrinejo z nami. To sem rekel zgolj zato, da bi dal karabinjerjem vedeti, da smo prepričani, da bodo šli z nami. Kljub temu je Darko vzkliknil: »Avanti le mitraglie e tutto il battaglione!«

Takšno povelje je bilo nesmiselno. Od spodaj nisi mogel s strojnico ničesar opraviti. Tu bi bile učinkovite le bombe.

Ves čas »pogajanje« sem stal na stopnicah. Veža je bila nizka. Kakor hitro sem stopil na prste in hotel pogledati, kaj je z ostalimi karabinjerji, so mi takoj zarjaveli: »Giù la testa!« Kljub temu sem videl, da so imeli na koncu hodnika pripravljen puškomitraljez in da so ob steni stali s pripravljenimi brzostrelkami in z bombami.

Darko se ni dobro izgovoril svojega povelja, ko se je na nas usula toča ročnih bomb. Pometalo nas je na vse strani. Luč je ugasnila. Ne vem kako sem se nenadoma znašel sredi veže na trehuhu. V veži ni bilo nikogar več. Planil sem ven in se s hrbotom pritisnil ob zid. Priribal sem se do vogala. Tu je bilo treba preteči široko cesto in se spustiti na drugo stran nasipa. Treskale so bombe in iz vseh oken v prvem nadstropju je bruhal ogenj.

Naših ni bilo nikjer; niti z enim samim strelom niso odgovorili.

Strojnica, ki je tolkla po mostu, je prenehala regljati. Vedel sem, da mitraljezec menjuje šaržer. Imel sem sekundo ali dve časa. Pognal sem se.

Popravek

Glede na določbe 20. člena zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi preključimo navedbo v članku »Sejem v Divači, objavljenem v Slovenskem Jadranu št. 26 z dne 22. 6. 1956 na strani 10, da »za dogon živine na prvi sejem ne bo potreben živinski potni list, nujen pa bo v primeru prodaje ali nakupa živine.«

Ker je ta navedba v nasprotju s citiranim zakonom in bi bilo tako ravnanje nezakonito, jo s tem preključujemo in članek v toliko popravljamo, da je živinski potni list za dogon živine tudi na prvi sejem obvezen.

Obenem obveščamo prebivalstvo, da bo prvi sejem v ponedeljek 9. julija 1956, ker pade datum 8. v mesecu na nedeljo. Občinski LO Divača

Menda je most dolg deset metrov, a preskočil sem ga v dveh skokih. Na drugi strani sem se vrgel čez rob nasipa. V istem trenutku je usekala strojnica.

Stekel sem pod nasipom. Padel sem v nekakšen jarek. Zakdel sem in hotel nadaljevati pot, ko sem začutil, da se zraven mene nekaj giblje. Zadržal sem se: »Kdo je?«

Hlastno so mi odgovorili naši trije ujetniki: »Siamo noi, che andiamo con voi!«

Aha! Naperil sem jim brzostrelko v hrbet in jim zapovedal, naj tečejo pred menoj in naj se držijo za roke. Kmalu smo se obrnili na desno in šli proti mlinom, kjer smo imeli zborna mesta.

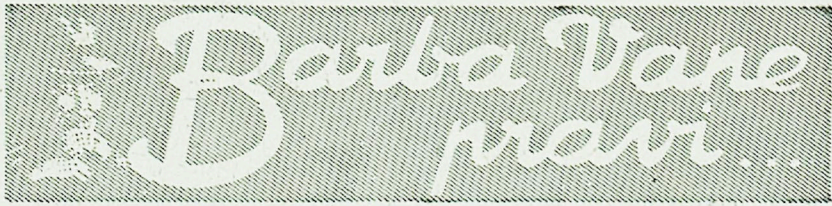
V tem smo zaslišali nemške kamione, ki so drveli od Skofij. Italijani so nehali streljati. Nemci niso poskakali na tla, le prostor okoli kasarne in po obeh straneh ceste so razsvetlili. Z ujetniki sem se v pravem času izgnil v turščico, ki je bila še na polju, da nas svetloba raket ni več dosegla. Pri mlinih smo se zbrali. Več tova-

Uspela razstava

Pretekli teden je bila v Izoli uspešna razstava Vajenske Sole, ki je prikazala razvoj in delo mladega obočnega obrtniškega kadra.

V dveh prostornih razstavljenih risbe, zvezki, delavniški dnevniki in mnoga zelo kvalitetni izdelki 1. in 11. letnika (11. se ni) občudujejo tudi našemu občinstvu v kratkem času precej strokovnjakov. Predvsem presenečajo odnosački, ki so za svoje izdelke prejeli diplome in praktične nagrade. Lesni oddelček prikazuje razne polizdelke pa tudi okusne končne izdelke (poništvo). Še popolnejši je kovinski oddelček, v katerem naj omenimo vsaj odlične izdelke nagrajenih odličnjakov (Grando Franko in Palčić Robert — ali v sosednjem oddelku Borut Santin).

Posebno razveseljiv je učni uspeh, ki je razviden z velikega grafikonu. Vpisalo se je 171 učenec, vendar so se nekateri kasneje odselili ali zapustili vajeniška mesta. Od ostalih 134 učencev jih je izdelalo nad 81% (8 odlično, 28 prav dobro, 57 dobro in le 16 zadostno). Tudi obisk je bil zelo dober (95%), če izvajamo mesarske, pekarske in nekatere druge vaje, ki so na škodo učnega uspeha preveč zaposleni.



O naših avtobusih in o kulturnem potniškem prometu vobče se že dolgo nismo pogovorili. Saj res ni, da bi se človek vtikal prav v vsako malenkost, toda kar je preveč, je preveč. Zadnje čase kar dežujejo pripombe in pritožbe potnikov z vseh strani, in med njimi so tudi take, mimo katerih nikakor ne smem, če hočem biti pravičen. Sicer vas, »dragi bralci« ne mislim moriti s tem, kje in kdaj in kako je ta ali oni spovednik nahučil potnika. Kolikokrat se zgodi tudi nasprotno! Zdi se mi celo, da so v tem pogledu spovedniki v manjšini, na vsak način pa je saldo gotovo enak. So pa hujše stvari, kot je takšno prijateljsko preklanje, ki na žalost le ni tako redek pojav kot bi želeli vsi, ki nam je do kulturnega prometa.

No pa k stvari. Glejte kaj se je zgodilo 25. 6. na jutranjem avtobusu Koper—Piran (ob tri četrt na devet, da bomo točni). Nekemu otroku je prišlo slabo in je malce ponesnažil po tleh. Njegova mati je na končni postaji, ko so vsi potniki izstopili, na to opozorila spovednika, lahko pa bi bila enostavno izstopila in odšla, ker tega dogodka ni bil nihče opazil. No, pa se je mož razsrdil in rekel: »Počedite!« Državljanke se ni prav nič

rišev je bilo mokrih, poskakali so v rečico in jo prebredli. Nekateri so se prihajali, le Bruna ni bilo. Prišel je šel je drugega dne. Ob prvih eksplozijah je padel skozi vrata v majhno kuhinjo. Nobenega izhoda ni imel, kajti po veži so treskale bombe. Potem so prišli Nemci in s karabinjerji preiskovali okolico. Bruno se je skril za kredenco, vendar pa v kuhinjo ni nihče pogledal. Ko so Nemci odšli, mu je uspelo pobegniti.

Poljak je bil ranjen v hrbet, vodnik Franza pa v levi komolec. Obe rani sta bili lahki. Tako se je končala naša akcija, ki bi lahko lepo uspela in ki bi imela velik moralno-političen uspeh. Zajeti 26 karabinjerjev tik pred Koprom in na dometu nemških minometalcev iz Skofij!

Odšli smo proti našemu taborišču blizu Sv. Antona. Ze spotoma sem vprašal Darka, zakaj je zakasnil in tako onemogočil našo akcijo. Ni mi odgovoril. Nekaj je zamrmral in šel ob koloni na čelo. Tudi ob bataljonskega štaba nisem mogel v temi nikogar najti. Imel sem občutek, da se mi izmikajo. Šele v taborišču so mi povedali, da se je Darko blizu Pobežev ustavil v neki hiši in da je kolona čakala nanj. To je bilo vse.

»In naš načrt? Nevarnost, ki ji je bilo izpostavljeno šest mož iz enote? Kaj pomeni to?«

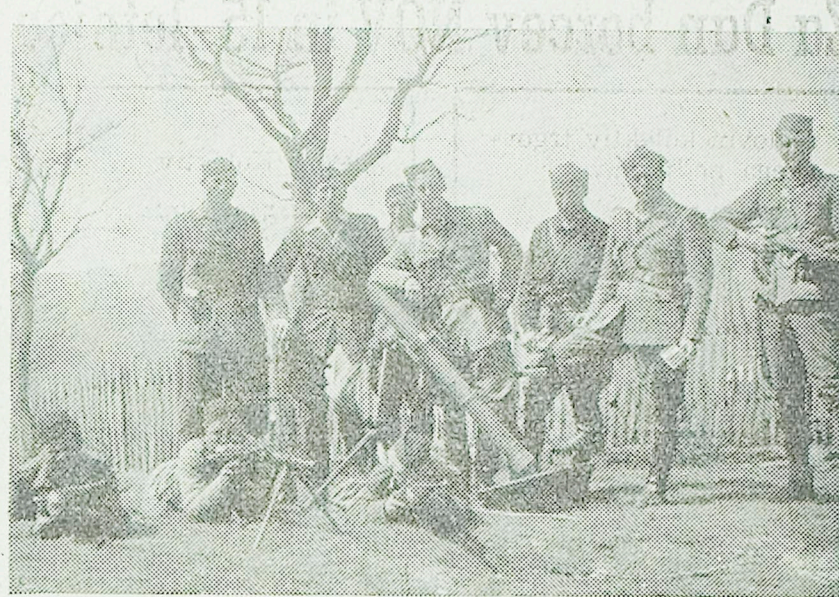
Nobenega odgovora.

Druga dne smo bili spet v našem starem taborišču na hribu Lačna med vasema Smokvica in Dol. Komandant Darko je dal svojo torbico in pištolo kurirju, da bi ju osnažil. Kurir Pip-pa je po naključju stresel iz torbice vso vsebino. Med papirji sem takoj opazil neko pismo. Pisavo sem dobro poznal.

Bil je rokopis Milana Gučka, tedanjega sekretarja Okrožnega odbora OF za Slovensko Istro. Pogledal sem ovoj in videl, da je pismo naslovljeno name. Bil je poziv, naj pridem v Gabrovico na sestanek okrožnega komiteja. Dan sestanka je bil že štirinajst dni za nami. — Napisal sem izbrpno poročilo o stanju v bataljonu.

Darko in njegovi so pregledovali mojo pošto in jo zadrževali, če jim ni bila všeč. Odgovor sem prejel že čez nekaj dni, napisal mi ga je namestnik komisarja odreda, pokojni Tone Pišot in mi razen drugega tudi sporočil, da je bilo to edino pismo, ki so ga prejeli od mene. Kmalu potem se je naš bataljon premestil v Brkine. Vsa zadeva se je razčistila šele čez mesec dni v vasi Rožar nad Rižano. O tem pa kdaj pozneje.

DUSAN PUH



Štab III. bataljona Istrskega odreda ob zaplenjenem minometu

Lep uvod v praznik

V Dekanah pri Kopru taborijo mladinci, ki se v okviru predvojaške vzgoje usposabljaajo za bodoče pripadnike JLA. Taborjenje spada med splošno izvenarmadno vzgojo naših ljudi zaradi krepitev naše obrambne moči. S pridobljenim znanjem in izkušnjami bo tem mladincem zelo olajšano bodoče vojaško življenje in omogočeno hitrejšo napredovanje po vojaški lestvici. Za šolo v Dekanah je pravcato taborišče — sivi šotori tvorijo celo vas — saj je tam zbranih okrog 400 mladincev v eni izmeni. Ti mladinci pod strokovnim vodstvom aktivnih in rezervnih oficirjev JLA živijo pravo vojaško življenje, na svojih vsakodnevnih vajah pa v treh tednih predelajo in obnovijo vse tisto znanje, ki so si ga poprej pridobili v urah predvojaške vzgoje. Redno življenje in odlična hrana pa celo v kratkih dneh taborjenja pomagata mladincem do boljše kondicije.

V torek zvečer — pred Dnevom borcev NOB — so mladinci priredili cel manever. Razdeljeni na več enot — obrambne in napadalne — so v izredno uspeli vojaški vaji napadali in branili vas Dekane. Branilci so se poskrili za ogle obrobni hiš in v jarkih, medtem ko so napadalci v velikem krogu obkolili vsi in nato prodirali v strelcih proti središču. Štab je s pomočjo raket po napreju dogovorjenih znakov vodil celotno operacijo. Pokalo je kot v pravi vojni, dimne granate pa so vzbujale videz resničnega bombardiranja in eksploziranja min. Ko so napadalci prišli do va-

si, so izvedli odločen juriš — in vojne je bilo konec. Še potem, ko so rakete že naznanile prekinitve streljanja, so vneti vojščaki hiteli postreliti vso preostalo municijo, da je vsa okolica odmevala od hitrega pokanja.

Pri vaji so sodelovale tudi enote RK, sanitejcev, PLZ in gasilcev. Na srečo ni bilo nobenih »žrtev« in so sanitejci posredovali le v enem primeru, ko je šlo za »lažjega ranjenca«. Vaje so se kot opazovalci udeležili predstavniki okrajnega Sveta za kulturo in prosveto, v čigar pristojnost spada predvojaška vzgoja (načelnica Sveta Danica Kogojeva in marljivi referent za VV Stane Majcen) ter predstavniki organizacij pasivne zaščite prebivalstva. Dekančani so z velikim zanimanjem spremljali partizanski napad in pri tem obujali spomine na dni naše slavne borbe. rb

Novi učitelji na ogledu šole

Petindvajset letošnjih absolventov koprškega učiteljskega je ob zaključku izpitov obiskalo osemletno šolo v Ravnah. Razen učiteljskega zbora ravske šole jih je sprejela tudi godba domačega prosvetnega društva »Sloga«. Ob tej priložnosti so si mladi učitelji ogledali razstavo ročnih del in šolski vrt ter se zanimali za delo šole.

gg

ki jim ni bilo sojeno, da bi to v resnici postali. Pravijo, da so se na to že nekako navadili. Kratkotrajno pa se s sklepanjem športnih stav, če bo avtobus ustavil ali ne. In da ne boste mislili, da se to dogaja samo na manjših postajah. O, ne! Takšne pozornosti je deležna celo Ilirska Bistrica, ki je sedež občine.

Zdaj pa še nekaj besed o našem gostinstvu. Gostišče pri »Slavčku« v Skočjanu pri Kopru prav gotovo mnogi poznate, in priznati moram, doslej sem slišal o tem lokalu samo lepe reči. Nič čudnega ni torej, če sem pred dnevi tudi jaz zavil tja in povabil s seboj še nekaj svojih prijateljev. Pa mi je bilo žal. Postregli so nam namreč s takšnimi kozarci, da me je takoj minila žeja vsaj za tri tedne naprej. Za robom je bilo toliko umazanih, da bi lahko zasadi vrtiček. Seveda sem se hotel o tem pogovoriti z upravnikom in ga povprašati, če so bili kozarci že kdaj pomiti v zadnjih dveh letih, toda vse kaže, da ga kaj malo zanimajo pripombe gostov, saj se ni za moje prijateljsko povabilo niti zme-nil. Tako mi je ostala samo ta možnost, da mu pisмено sporočim, kar bi mu rad osebno povedal. Morda bo to prebral tudi kdo od sanitarne in stopil malce pogledat. Če se bo to zgodilo, naj se oglasi še v gostišču »Bratstvo«, kjer bo lahko tudi marsikaj videl.

Omeniti moram še gostilno v Dolenjah pri Jelšanah. Tam se lahko napiteje do nezvesti, nato pa vas polijejo z vodo in spravijo spet k sebi, da lahko nadaljujete. Pravijo, da tak sistem zahteva sicer nekaj več dela in tudi osebje

mora poznati osnovna pravila za prvo pomoč, da se pa izplača.

Ste videli film »Bankovec za milijon funtov«? Če ga niste, lahko vidite v Kopru, Izoli in Piranu domačo verzijo tega filma z naslovom »Bankovec za tisoč dinarjev«. Kratka vsebina: Lastnik bankovca za tisoč dinarjev bi si rad nakupil kar potrebuje. Stopi v trgovino, kjer mu postrežejo, toda ko izve, če tisočak, da bi plačal, se mu samo vljudno nasmehnejo: »Človek božji, kdo vam bo pa to menjal? In blago spet roma nazaj na police. Tako srečni lastnik bankovca obrede vse trgovine v mestu, ne da bi kaj opravil. Na koncu se že na pol izčrpan zateče v gostilno, da se okrepi. Toda tam ga najprej povprašajo po drobižu in ker ga nima mu, naravno, ne morejo postreči. Poskusi drugje, kjer se vse ponovi do pičice natanko in ponavlja se toliko časa, dokler se lastnik tisočaka zaradi popolne izčrpanosti ne zgrudi, nakar ga rešilni avto odpelje v bolnico, kjer izdihne. Na koncu se izkaže, da lastnik bankovca za tisoč dinarjev le ni bil brez drobiža. V listnici je imel debel zavoj stodinark. Toda te so bile namenjene za izvoz v okviru maloobmejnega prometa in si jih ni upal porabiti na domačem trgu.

Film je pravzaprav tragedija, saj mora glavni junak tako rekoč položiti svoje življenje na oltar mednarodne trgovine še preden je uresničil svoje velike zamisli in imel od tega kakršnokoli korist.

S tem kratkim poročilom zaključujem. Vsem skupaj lep pozdrav

Vaš Vane

Za Dan borcev NOV in 15-letnico vstaje jugoslovanskih narodov - 4. julija čestitajo:

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

GORICA AVTO

NOVA GORICA. Obe-
nem se še v nadalje pri-
poroča vsem cenjenim
odjemalcem in
dobaviteljem

Kolektiv

Goriške strojne tovarne in livarne

NOVA GORICA

pozdravlja ob tej
priložnosti vse poslovne
prijatelje

Trgovsko podjetje z mesom in mesnimi izdelki

ŽIVINOPROMET

NOVA GORICA

priporoča svoje kvalitetne izdelke

Delovni kolektiv
radio elektro
mehaničnega podjetja

REMPOD

CERKNO

Zadružno trgovsko podjetje s poljedelskimi stroji in
z vsemi potrebnimi sredstvi za kmetijstvo kot tudi z
odsekom za odkup kmetijskih pridelkov

AGRARIA

POSTOJNA

Grosistično
trgovsko
podjetje
z železnino

KOVINAR

PIVKA

Kmetijska zadruga

Vremski britof

s svojimi
poslovalnicami in odseki

Kmetijska zadruga Pivka

s svojimi odseki za pospeševanje
kmetijstva

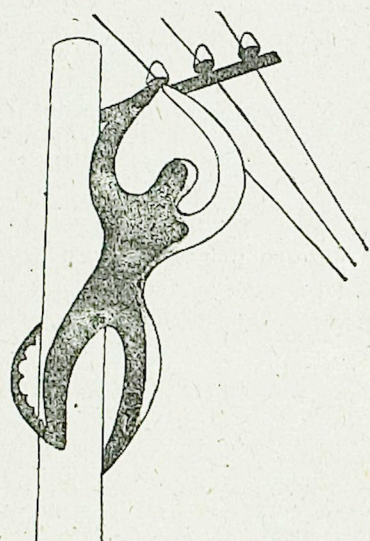
Gostinsko podjetje

SOVIČ

POSTOJNA se priporoča vsem gostom. Postrež-
ba solidna, cene zmerne

TOVARNA PLETENIN Sežana

VAM NUDI V BOGATI
IZBIRI VSEH VRST
VRHNE PLETENINE
PO NAJNOVEJŠI
MODI!



Delovni kolektiv podjetja

Elektro Sežana

s svojimi rajoni in vzdrževal-
no skupino v Sežani, Postoj-
ni, Ilirski Bistrici, Divači;
Hrpeljah-Kozini, Pivki, Pod-
gradu in Kubeču

PRIMORJE

EKSPORT—IMPORT NOVA GORICA. Uvažamo in
izvažamo raznovrstno blago po obmejnih sporazumih.
Priporočamo se našim klientom



TOVARNA IGEL

TIK KOBARID

PROIZVAJAMO VSEH VRST IGEL. KAKOVOST
ZAJAMČENA. Cene konkurenčne. Zahtevajte
igle z našim znakom!



Zadružno trgov-
sko podjetje z
mlekom in
mlečnimi
izdelki



Na zalogi ima-
mo vedno izvr-
sten sir in
maslo

Gostilna Karlo Valenčič Ribnica pri Pivki

Ko potujete mimo nas, ustavite se! Solidno vam
postrežemo z vsemi jedačami in pijačami, pa tudi
poceni!

DELOVNI KOLEKTIV

Rudnika živega srebra Idrija

se pridružuje čestitkam z željo, da bi delovni ljudje
naše domovine želi kar največ uspehov v
prizadevanju za dvig življenjske ravni!

Goriške opekarne

S SEDEŽEM V VOLJČJI DRAGI PRI NOVI GORICI



vam nudijo vsakovrstne kvalitetne opečne izdelke po
zmernih cenah. Odjemalcem se priporočamo za nakup
in jih ob tem prazniku pozdravljamo!

Delovni kolektiv

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

Mladina se mora opreti tudi na lastne sile ne pa, da se zanaša samo na skupnost

Razgovor urednika naše športne rubrike s predsednikom Okrajnega sveta za telesno vzgojo v Kopru dr. Svetozarjem Poličem

Koprsko obalno področje še zdaj nima plavalnega društva, čeprav živimo ob morju. Ali se bo to vprašanje premaknilo z mrtve točke in kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno napraviti?

Mislím, da ne gre toliko za plavalno društvo, kolikor za plavanje, za sistematično in organizirano plavanje. Po mojem mnenju ni nesreča toliko v tem, da še nimamo posebnega plavalnega društva, temveč je slabo to, da se ob naši obali, zlasti v »Partizanu«, vse premalo plava in je nasploh doslej bila ta panoga telesnovzgojne dejavnosti vse preveč zanemarjena. Res je sicer, da tu ne gre samo za nerazumevanje, ampak predvsem za objektivne in subjektivne težave, zlasti pa za pomanjkanje vodnošportnih naprav. Toda res je pa tudi, da bi že sedaj lahko v tem pogledu napravili mnogo več saj končno imamo najvažnejše: vodo, morje. Upravičeno lahko torej pričakujemo, da se bo letos z različnimi plavalnimi tečajji, ki so predvideni v Kopru, Izoli in Piranu, kot tudi z ureditvijo plavalnega bazena v Kopru, stanje znatno izboljšalo pa bo potrebno, da se v tej smeri angažiramo prav vsi, ki nam je pri srcu telesna vzgoja, torej tako naši sveti za telesno vzgojo kot tudi Partizan in športna društva.

V koprskem okraju je veliko zanimanje za odbojko, košarko in mali roket. Kljub temu so bile te panoge v primerjavi na primer z goriškim okrajem deležne le malo pozornosti. Ali menite, da je bil glavni vzrok v tem, ker imamo premalo organizatorjev in kaj bi bilo potrebno po vašem mnenju napraviti?

Ne bi se mogel strinjati s trditvijo, da se tem igram v našem okraju posveča le malo pozornosti. Nasprotno, smatram, da se te igre, še zlasti pa odbojka, razmeroma veliko goje v partizanskih društvih in izven njih. Strinjam pa se, da je v tem pogledu premalo tekmovanj, zlasti društvenih, meddruštvenih in občinskih, ki niso zvezana z velikimi stroški, pa tudi občasnih okrajnih tekmah in turnirjev, kar vse ne izključuje udeležbo najboljših tudi na republiških tekmah. S tem v zvezi pa moram reči, da osebno nisem pristal dragih liga tekmovanj, o čemer smo razpravljali tudi že na našem Svetu in kar bo predmet naše podrobnejše razprave v bližnji prihodnosti in sicer glede vseh tekmovanj.

Nogometna tekma za Titov pokal

Nova Gorica - Koper
2:1 (1:0)

JUTRI ZAČNE V IZOLI
REPUBLIŠKO PRVENSTVO V
JADRANJU

Broderska zveza Slovenije priredi jutri in pojutrišnjem v Izoli republiško prvenstvo v jadraniu v razredu Šljuk. Organizacijsko in tehnično izvedbo prvenstva je prevzelo mlado izolsko brodersko društvo Burja, ki je bilo ustanovljeno ovcigovcilhw mlhw mlhw prva prireditelj društva in kot taka pomemben dogodek za Izolo in za njen razvoj na tem področju.

Na prvenstvu bodo sodelovali pomorsko brodersko društvo Sidro iz Maribora, Ljubljansko brodersko društvo, jadranski klub Jadro iz Kopra, jadranski klub Pirat iz brodersko društvo Burja iz Izole.

Kakšni so izgledi za razvoj jadrana in veslanja. Ali imamo sredstva za izgradnjo novih objektov, za tečaje in za inštruktorje? Ali naj bi te panoge in tudi druge iskale sredstva tudi samoiniciativno in v kakšni obliki?

Izgledi in osnovni pogoji za razvoj jadrana in veslanja so nedvomno zelo dobri. To so stvari, ki našo mladino vesele in jo privlačijo. Potrebno je torej to zanimanje naše mladine pravilno usmeriti in zlasti vedno stremeti predvsem za množičnostjo in šele v drugi vrsti za doseganjem čim boljših rezultatov, ki naj bi izhajali in temeljili prav na tej množičnosti. Če kje, potem je prav na tem področju, ko gre za to, da naša mladina množično vzljubi in osvoji naše morje, škodljiva vsaka ozkost. Sedanje stanje v naših veslaških in še posebno jadranskih klubih, v tem pogledu prav gotovo še ni popolnoma zadovoljivo, čeprav je bil v zadnjem času dosežen že

kar lep napredek. Iz teh naših klubov moramo izključiti kakršne koli monopolistične tendence boljših poedincev, ki si malone laste čolne oz. jadrnice, čeprav je jasno, da je naša skupnost te stvari dala vsej mladini, ki se za to zanima. Seveda so naše možnosti še omejene in imamo premalo čolnov vseh vrst, toda prav to nam narekuje, da kar najbolj smotrno izkoristimo to kar že imamo. S tem se bomo morali še nekaj časa zadovoljiti, kajti letos nimamo sredstev za kakšne večje gradnje novih objektov in tudi v prihodnjem letu ne moremo še pričakovati veliko. Pač pa bi po mojem mnenju lahko tudi na tem področju prišla do izraza lastna pobuda. Mislím namreč, da bo potrebno našo mladino usmeriti tudi v to, da si prične graditi lastne čolne in čolničke, kajti ne moremo in ne smemo se zanašati samo na skupnost. Za tečaje in sploh za najnujnejše potrebe naših društev in klubov, pa so tudi letos potrebna sredstva na razpolago.

Plavalni šport v Kopru je končno oživel

Zasluga za to gre predvsem Velskemu klubu »Nautilus« ter jadranski klubu »Jadro«, ki sta v nedeljo dopoldne priredila v koprskem pristanišču prve plavalne tekme med svojimi člani. To je lepa in hvalevredna pobuda obeh domačih klubov, saj v Kopru plavalnega tekmovanja — in tudi športa — ni bilo že vrsto let, čeprav so za to lepo športno panogo, ki je po mnenju strokovnjakov tudi ena najbolj zdravih za harmonični razvoj mladega človeka, prav v Kopru velike možnosti. Doselej pa jih nismo izkoristili, kot bi morali. Saj je dejansko paradoks, da ob našem morju, kjer je toliko mladine navdušene za šport, v tem pogledu zaostajamo n. pr. za Novo Gorico ali Ilirsko Bistrico, da ne omenjam številnih drugih krajev v Sloveniji.

Vse pa kaže, da smo se sedaj premaknili z mrtve točke ter da bo prav letošnje poletje pomenilo odločilni korak v razvoju plavalnega športa ob naši obali. Razen nedeljskih tekem priča o tem tudi pobuda športnega kluba »Koper«, ki je ob pomoči pristojnih organov pristopil k ureditvi začasnega plavalnega bazena v pristanišču v Bosji Dragi. To bo omogočilo redni in sistematični trening plavalcev.

Nedeljske tekme v koprskem pristanišču pa so imele predvsem propagandni značaj. V tem so popolnoma uspele, saj se je po eni strani zbralo na obali okrog 500 ljudi, ki so z zanimanjem spremljali tekme, po drugi strani pa je tekmovalo kar okrog 30 pionirjev, mladincev, mladink in članov. V skupni oceni so zmagali tekmovalci jadranskega kluba Jadro, ki

so nabrali 54 točk, medtem ko so veslači dosegli 40 točk. Med posamezniki so se najbolj odlikovali Cerkenik, Zdenko Race, Drago Justin, Robert Zajko, Franc Vrabec, Tone France, Ivanka Destradi, Katka Salamun, Saša France in Janko Kosmina.

Tekme so pokazale, da imamo v Kopru talentirane mlade plavalce — posebno Cerkenik, Zdenko Race in Ban, ki bodo ob sistematičnem rednem treningu lahko častno zastopali barve slovenskega plavalnega športa ob morju. Upamo, da bo to še do zaključka letošnje plavalne sezone.

S. D.

ČESKOSLOVAŠKA SINDIKALNA TELOVADNA REPREZENTANCA V KOPRU?

Kakor poročajo iz Ljubljane, bo prispela še dni v Slovenijo telovadna reprezentanca Čskslovaške sindikalne organizacije. Reprezentanca bo gost Republiškega odbora TVD Partizan. Po predvidenem sporedu se bodo gostje 7. julija udeležili tekem članic in članov zveznega razreda v poljubnih vajah za prvenstvo Jugoslavije. Tekme bodo v Mariboru, kjer bodo gostje naslednji dan zvečer nastopili na telovadni akademiji. Od 9. do 12. julija se bodo gostje mudili v Ljubljani in v Trbovljah.

V kolikor ne bo prišlo do spremembe sporeda, bo Čskslovaška sindikalna telovadna reprezentanca prispela na Primorsko 12. julija popoldne. Najprej si bo ogledala Postojnsko jamo, nato pa bo še isti dan zvečer prispela v Koper. 13. julij je namenjen počitku in kopanju, 14. julija zvečer pa bodo gostje nastopili na telovadni akademiji na Trgu revolucije v Kopru.

Delovni kolektiv

Rudnika črnega premoga v Sečovljah

čestita vsem jugoslovanskim rudarjem ob prazniku Dneva rudarjev in Dneva borcev

POMEMBEN MEDNARODNI USPEH NOVOGORIŠKIH KAJAKAŠEV

Na mednarodnem italijanskem državnem prvenstvu v kajak-slalomu so člani novogoriškega broderskega društva dosegli vrsto pomembnih uspehov. V slalomu na reki Pasirio v Meranu je Pavel Bone dosegel prvo mesto, Miran Mozetič drugo, Jože Srebrnič pa peto mesto. V spustu na 14 km dolgi progi iz Šampane na reki Adizi je zasedel Bone drugo mesto, Mozetič tretje, Srebrnič pa peto mesto. Na mednarodnem tekmovanju v slalomu na divjih vodah, ki je bilo na reki Adizi v Tridentu, je spet zmagal Bone, Mozetič pa je bil četrti. Tudi v kombinaciji je bil prvi Bone, drugo mesto je osvojil Mozetič, peti pa je bil Srebrnič.

Moštvo Nove Gorice je prepričljivo zmagalo tudi v ekipnem plasmanu pred petimi italijanskimi, štirimi nemškimi in dvema avstrijskimi kluboma. Novogoričani so prejeli 15 diplom ter 13 raznih nagrad in pokalov. Naj omenimo še to, da so tekmovali z lahkimi in gibljivimi čolni, ki so jih izdelali v lastni delavnici v Solkanu.

VAŽNO TELESNOVZGOJNO POSVETOVANJE V KOPRU

Predsedniki svetov za telesno vzgojo pri občinskih ljudskih odborih so imeli v torek v Kopru posvetovanje, na katerem so se pogovorili o dosedanjem delu in o prihodnjih nalogah. Iz razprave je bilo razvidno, da sveti dobro delajo, razen v Hrpeljah-Kozini, kjer je precejšnje pomanjkanje kadrov. Na posvetovanju so sklenili, da bodo tej občini nudili največjo pomoč. Med drugim bodo poslali več mladih ljudi iz občine na tečaj vadiateljev TVD Partizan v Dornberku.

Nabratko

Ob občinskem prazniku v Šmarjah pri Kopru so povabili tamkajšnji športniki pripadnike JLA iz Kopra. V nogometu so zmagali vojaki z 8:2, v odbojki pa z 2:0. Domačini so bili uspešni samo v namiznem tenisu. Zmagali so s 3:1.

Ker so finalno nogometno tekmo za naslov mladinskega nogometnega prvaka Slovenije med trboveljskim Rudarjem iz objektivnih razlogov odpovedali, je Nogometna

Kino

KOPER: 6. in 7. julija ameriški film ZRTVOVANI, 9. in 10. julija jugoslovanski barvni film BURMA, 11. in 12. julija angleški film VITEZ IZ LEPENKE.

PIRAN: 7. in 8. julija francoski barvni film GROF MONTE CRISTO II. del, 9. in 10. julija angleški film RAZDVOJENO SRCE, 11. in 12. julija jugoslovanski barvni film BURMA.

IZOLA: 6. julija ameriški film MELBA, 7. in 8. julija ameriški film ONA JE VEDELA KAJ HOČE, 9. in 10. julija ameriški film BOJISCE, 11. in 12. julija angleški film RAZDVOJENO SRCE.

PORTOROŽ: 6. julija angleški film RAZDVOJENO SRCE, 7. in 8. julija ameriški film REBECCA, 9. julija ameriški film ZRTVOVANI, 11. julija ameriški film BOJISCE.

ŠMARJE: 7. julija francoski barvni film GROF MONTE CRISTO I. del, 8. julija francoski film EDVARD IN KAROLINA, 11. julija francoski barvni film GROF MONTE CRISTO II. del.

BEKANI: 7. julija jugoslovanski barvni film BURMA, 8. julija angleški film VECNA NEVESTA.

SKOFIJE: 7. julija francoski film EDVARD IN KAROLINA, 8. julija francoski film GROF MONTE CRISTO II. del, 11. julija ameriški film ZRTVOVANI.

SEČOVJE: 7. julija angleški film VECNA NEVESTA, 8. julija ameriški film GLEJ TIKKA, 12. julija francoski barvni film GROF MONTE CRISTO II. del.

zveza Slovenije sklenila, da bo na državnem mladinskem prvenstvu v Osijeku zastopal Slovenijo trboveljski Rudar. Kakor smo poročali v prejšnji številki, bi morala biti tekma v nedeljo v Kopru. V prvem srečanju je zmagal Rudar s 4:1.

Na pionirskem prvenstvu primorske nogometne podzveze v Novi Gorici so dosegli naslednje rezultate:

Nova Gorica — Primorje (Ajdovalščina) 2:1 (2:1)

Rudar (Idrija) — Branik (Nova Gorica) 1:1 (0:1)

Branik — Primorje 2:0

Nova Gorica — Rudar 0:0.

Prvo mesto je osvojilo moštvo Nove Gorice. Treba pa je povedati, da se prvenstva zaradi objektivnih razlogov ni udeležila zelo močna pionirska ekipa Kopra.

V počastitev Dneva borca je strelska družina Darko Marušič iz Izole priredila medekipno tekmovanje z zračno puško. Prvo mesto je osvojila ekipa tovarne Ampelea, drugo mesto ekipa Gradbenika, tretje pa ekipa tovarne Arri-goni. Med posamezniki je dosegel najboljši rezultat Julij Rupnik (Ampelea), ki je osvojil 134 točk od 150 možnih.

MALI OGLASI

UPOKOJENEC z malim posestvom sprejme v službo od 30 do 40 let staro dekle za samostojno vodenje gospodinjstva.

Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Veseli značaj«.

DVOKOLEŠA od 8.000 lir naprej in **MOTORNA KOLEŠA** od 45.000 lir naprej dobite na obroke pri tvrdki »MARCON«, Trst, Ulica Pietà 3.

VELEBLAGOVNICA »FELICE«, ulica Carducci 41, Trst. Velika izbira delovnih oblek, srajc, pletenih suknjičev — hlač. Prvovrstno blago po najnižjih cenah v Trstu!

Podjetje »ELEKTRO-KOPER« v Kopru sprejme v uk vajece za elektro-monstersko stroko. Pogoji: dovršena nižja srednja šola ali osemletka.

COTTUR, ulica Crispi št. 8, Trst, telefon 93-982.

Ob priliki tržaškega velesejma nudi po globoko znižanih cenah **DVOKOLEŠA, MOTORNA DVOKOLEŠA** ter vse nadomestne dele. Po naročilu pošilja blago v vse kraje. Obiščite Cottur!

MOTOGUZZI! Ekonomični »Gran-turismo«, motorni tricikli z nosilnostjo 350 kg in 1.500 kg, nadomestni deli, valji, verige, obročki za cilindre, ventili, razplinjači Dellorto.

MONDIALPISTON za avtodiesel. Specializirana delavnica za retificiranje, brušenje glav itd.

CREMASCOLI, TRST, razstava v ulici Fabio Severo 18.

ČESTITKE

Na filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomirala v slovenščini tov. Eda Valentič iz Čečarjev pri Kopru. Iskrene čestitke.

Na filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomiral v zgodovini tov. Lucijan Kraševac iz Ospa pri Kopru. Iskrene čestitke.

Oglejte si

II. OBRTNIŠKI VELESEJEM

v Ljubljani od 7. do 15. VII.

25 % popust na železnici!



Pred 100 leti se je rodil Nikola Tesla

Napredka, ki ga je naredilo človeštvo v zadnjem stoletju si ne moremo niti zamisliti brez velikih odkritij na področju elektrotehnike, za katere ima neprecenljive zasluge naš rojak Nikola Tesla. Rodil se je 10. julija 1856 v Smiljanu, v Liki. Studiral je na univerzah v tedanji Avstriji in odšel leta 1884 v Ameriko. Umrl je leta 1943 in v tem času prijavil blizu 900 patentov.

Teslina odkritja pomenijo temelj sodobne civilizacije; odkril je način prenašanja elektrike na velike daljave,

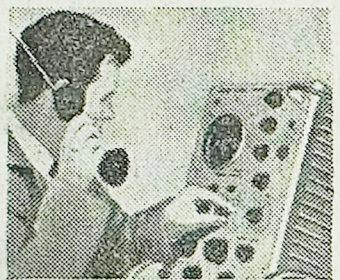
postavil je temelje radio-tehniki in televiziji. Če bi izključili in vzeli industriji rezultate njegovega dela, bi zamrle tovarne, tramvaji, trolejbusi in električni vlak bi obstali, mesta bi zakrili mrak... To delo je takšno in tolikšno, da dobesedno pomeni revolucijo in celo epoko v napredku znanosti. Vendar se je moral Tesla skoraj vse življenje boriti s težavami in nerazumevanjem; nekoč so mu vrgli v zrak celo njegov laboratorij.

Tesla ni bil zgolj velik znanstvenik, on je bil umetnik v pravem pomenu te besede. Njegova domišljija ni poznala mej. Njegove zamisli so s svojo drznostjo in fantastičnostjo zbujale strmenje, pa ne samo med laiki, tudi največji strokovnjaki so bili osupli in so nejeverno zmigovali. Nekaj let pred smrtjo je delal načrte za brezžični prenos elektrike na daljavo in podobno.

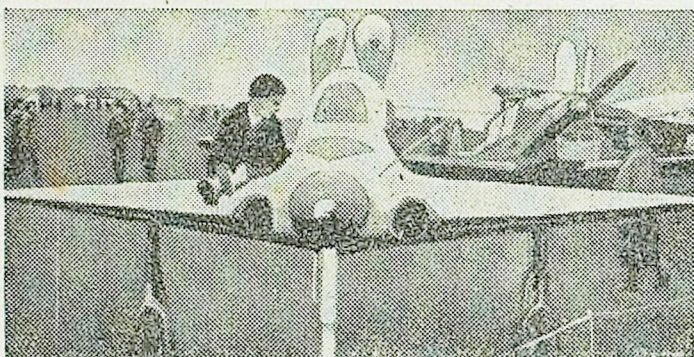
Ob njegovi smrti je zapisal veliki časopis New York Herald Tribune: »... Verjetno bo moralo preteči še mnogo časa, preden bo zgodovina Teslino ime pravilno ocenila. Njegov genij je bil podoben geniju Leonarda da Vincija. Eno pa je gotovo — naš čas ni znal pravilno oceniti njegove nenavadne veličine. Morda ga bomo znali ceniti šele čez nekaj desetletij.«

Glas proizvajajo elektrike

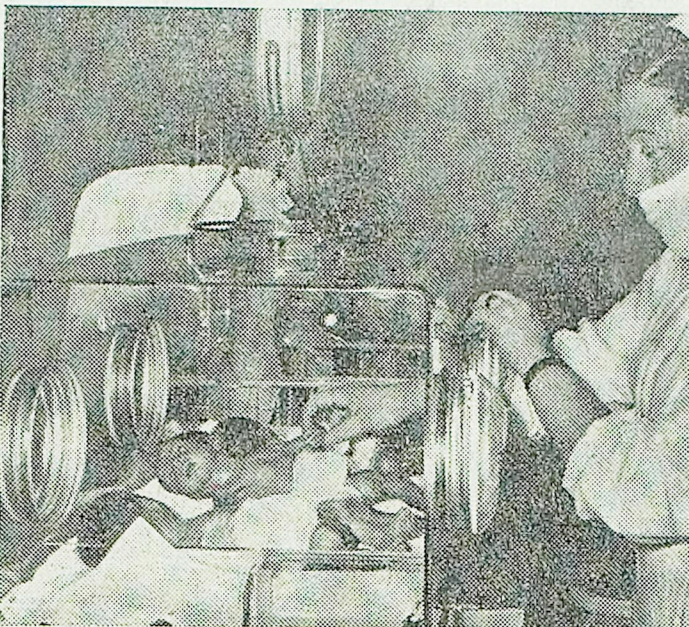
Menda ni nikogar, ki bi se začudeno zazijal, če bi mu povedali, da so na svetu radio postaje, ki imajo po več deset in celo po več sto kilovatov močne oddajnike.



Pred dobrim mesecem dni je pa patentiral George Bryn radiooddajnik, ki dela brez generatorjev; zadostuje mu baterija, ki ni večja od kovanca za pet dinarjev. Posebnost te baterije je v tem, da lahko pretvarja glas, s katerim govorimo v mikrofon v električni tok. Oddajnik res nima kdo ve kako velikega dometa — nekaj več kot pol kilometra, pomisliti pa moramo, da je to šele prvi poskus. Že sedaj si pa lahko zamislimo napravo, ki bi delala na tem principu; lovila bi hrup in ga meni nič tebi nič pretvarjala v elektriko. Nekaj takega bi se obneslo v gostilnah in tam, kjer imajo veliko otrok. — Na sliki vidite izumitelja s svojim izumom.



Letalo, ki ga vidite na sliki ni niti model niti igračka, čeprav so njegova krila smešno majhna — vsega skupaj so dolga pet metrov. Menda je to najmanjše letalo na svetu. Neglede na njegove otroške razsežnosti, jo pa briše kar s 500 km na uro, medtem ko se more dvigniti do višine 8.500 metrov.



Na sliki vidite termostatično zibelko, ki so je pred nedavnim izdelali v Ameriki. Zgrajena je iz plexiglasa, kar omogoča zdravnikom in stročnicam, da imajo otroke stalno »na očeh«. Zibelka ima premer enega metra, globoka je pa petdeset centimetrov; v njej vlada stalna temperatura 35 stopinj.

Po cesti okrog sveta

Kdor ima dobre noge in veselje do peščenja, naj počaka še nekaj let, pa jo bo lahko mahnil okrog sveta, ne da bi se mu bilo treba peljati z ladjo ali z letalom. Strokovnjaki za predore se že resno pripravljajo, da zgradijo tunele med posameznimi celinami. Enega nameravajo zvrstati pod Beringovim morjem in tako zvezati Ameriko z Azijo. Predor bi zgradili petsto metrov pod morsko gladino in bi bil dolg nekaj več kot 90 kilometrov. Drugi pomembnejši tunel bi pod

Gibraltarsko ožino povezoval Evropo z Afriko. Na ta način bi bili med seboj povezani s cesto in z železnico vsi naseljeni kontinenti razen Avstralije. Pred dobrim desetletjem bi nad takšnimi zamislimi nejeverno zmajevali z glavo in jih kratkomalo označevali kot neresne sanjarije. Od tedaj sta si pa znanost in tehnika obuli »sedem milj dolge

Rjava polt

Marsikdo se odpravi na morje ali v hribe samo s to željo, da bi ogorel in da bi se potem kak teden ponasal s svojo poltjo. Prve ure na soncu so veliko bolj podobne mučenstvu, kakor pa užitku. Česa vsega ne spravijo ljudje na svojo kožo, da ne bi pri tem dobili opeklin. Vse pa kaže, da je ta problem zdaj rešen. Dr. Thomas Fitzpatrick je po naključju odkril sredstvo, s katerim je mogoče hitro in lepo porjaveti, ne da bi dobili opekline. To je majhna pilula, ki vsebuje osem metanskimi psoralini in ki jo je treba pogoltniti, preden se izpostavite na sonce. Dr. Fitzpatrick je preskusil svoj izdelek na prostovoljcih v neki kaznilnici. Rezultati so presegli vsa pričakovanja.

Miroljubne podmornice

Podmornica je beseda, ki diši po uniformi in po komisu, vendar se pa v Veliki Britaniji že prav resno pripravljajo na gradnjo podmornice za potrebe trgovske mornarice. Te podmornice bo gnala atomska energija. Daily Herald piše: Pet strokovnjakov že več mesecev dela poskuse v atomskem

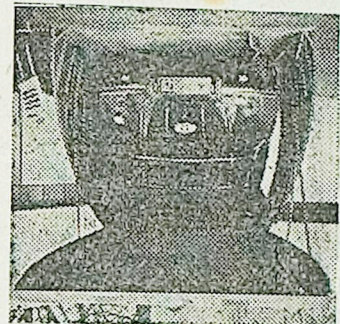
centru v Harwellu. Izgradnja prve tovarne podvodne ladje je tokrekoč pred durmi. Njena brzina se bo gibala od sto do stopetdeset milj na uro. Ta podmornica bo imela v bodočnosti prav tako odločujoči pomen, kakor ga je imela para, ki je izpodrinila jadra.

RAČUNSKI STROJ

V Dresdenu so izdelali računski stroj, ki je popolnoma avtomatičen. Z njim lahko rešijo v eni sami sekundi več kot sto računskih operacij. Najtežje in najbolj zapleteno računsko nalogo, ki bi delala najslavnejšim univerzitetnim profesorjem nekaj let sive las, reši ta stroj igraje in kot mimogrede. Tega »matematika« sta skonstruirala dva inženirja iz Vzhodne Nemčije.



Če pogledate klavir, ki ga prikazuje naša slika, bi verjetno najprej pomislili, da je instrument zgrajen nalašč za otroke, torej da je nekaj podobnega, kakor tričetrtinska violina. Ta klavir je pač nove in skoraj nenavadne konstrukcije — nima niti ene strune, nadomešča jih elektronski pribor. Prednost tega pred staromodnimi strunami je v tem, da ne proizvaja samo glasu klavirja, marveč zna igrati tudi na harfo, kitaro in celo na flavto.



Za kravo hlev, za avtomobil pa nekaj takega! Avtomobilska podjetja so se precej pozno spomnila, da so tudi avtomobili lahko žrtve stanovanjske stiske in so začela šele pred nedavnim izdelovati takšne opreme ali garaže, kot jo kaže naša slika. Garaža je narejena iz valovite pločevine, je zložljiva in jo je lahko postavili kamorkoli — kot vsak drug šotor.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

»Pustim vaju sama,« je rekla. »Počutila se bosta prijetno tudi brez mene.«
»Nikar ne hodi proč, Helen,« je rekla Miss Barkley.
»Res bi rada šla. Napisati moram nekaj pisem.«
»Lahko noč,« sem dejal.
»Lahko noč, gospod Henry!«
»Nikar ne pišite kaj takega, kar bi vznemirilo cenzorja!«
»Le nič se ne bojte! Pisala bom samo o tem, v kako lepem kraju živimo in kako hrabri so Italijani.«
»Še odlikovali vas bodo, če boste tako ravnali.«
»To bi bilo prav lepo. Lahko noč, Catherine.«
»Pridem kōj za tabo,« je rekla Miss Barkley. Miss Ferguson je utonila v mraku.
»Simpatična je,« sem dejal.
»Ah, da, zelo simpatična. Bolničarka je.«
»Kaj vi niste bolničarka?«
»Oh ne. Jaz sem nekaj takega, kar imenujejo V. A. D.* Delamo zelo veliko, toda nihče nima zaupanja v nas.«
»Kadar se nič ne dogaja, nam pač ne zaupajo. Kadar pa je zares dosti dela, tedaj se zanesejo na nas.«
»V čem pa je razlika?«
»Bolničarka je kot zdravnik. Dolgo časa je treba, da to postaneš. V. A. D. pa lahko postaneš dosti hitreje.«
»Razumem.«

* Voluntary Aid Detachment (angl.) — oddelek prostovoljne pomoči. — Op. prev.

»Italijani niso hoteli, da bi bile ženske tako blizu fronte. In tako smo vse v posebnem položaju. Ne smemo iti ven.«
»Toda jaz smem vendarle priti sem.«
»Ah, seveda. Saj nismo v samostanu.«
»Nikar ne govoriva o vojni!«
»Zelo težko je, da ne bi govorila o njej.«
»Vseeno ne govoriva o tem.«
»Prav.«

V mraku sva ošinila drug drugega s pogledom. Prišlo mi je na misel, da je zelo lepa, in prijel sem jo za roko. Pustila mi je; držal sem njeno roko in sem jo objel okoli pasu.
»Ne,« je rekla. Zadržal sem roko tam, kjer je bila.
»Zakaj ne?«
»Ne.«
»Da,« sem rekel. »Prosim.«
Nagnil sem se v mraku k njej, da bi jo poljubil; tedaj pa je priletela krepka klofuta. Usekala me je močno po licu. Udarila me je z roko po nosu in po očeh in v oči so mi nehote prišle solze.
»Zelo mi je žal,« je rekla. Čutil sem, da sem nekoč napredoval.
»Čisto prav ste imeli.«
»Strašno mi je žal,« je dejala. »Čisto preprosto nisem mogla prenesti kaj takega v svojem položaju bolničarke. Nisem vam hotela storiti nič hudega. Sem vam prizadejala bolečino, kajne?«
Gledala me je v mraku. Bil sem jezen, vendar trden in sem opazoval, kako vse poteka, kot bi opazoval šahovsko igro.
»Čisto prav ste storili,« sem rekel. »Prav nič nisem hud.«
»Ubogi fant.«
»Saj vidite, živim pač tako čudno življenje. In nikoli nisem govoril angleško. Razen tega ste pa tako lepi.« Pogledal sem jo.
»Ni treba, da bi govorili take neumnosti. Rekla sem vam, da mi je žal. Pustiva to.«
»Da,« sem rekel. »In ni treba več, da bi govorila o vojni.«

Zasmejala se je. Bilo je prvokrat, da sem slišal njen smeh. Opazoval sem njen obraz.
»Mili ste,« je rekla.
»Ne, nisem.«
»Da. Zelo ste mili. Rada bi vas poljubila, če vam ni nevšečno.«

Pogledal sem ji v oči, jo objel okoli pasu kot poprej in jo poljubil. Poljubil sem jo krepko, jo stisnil k sebi in ji poskušal razmakniti ustnice; bile so čvrsto sklenjene. Bil sem še zmeraj jezen, in medtem ko sem jo stiskal k sebi, sem nenadoma začutil, kako je vztrepetala. Stiskal sem jo krepko k sebi in čutil sem, kako ji bije srce, kako se ji ustnice razklepajo, njena glava pa je padla na moje roko in potem je na moji rami zajokala.

»Oh, ljubi moj,« je rekla. »Saj boš dober z mano, kajne?«
Kaj pa je to, pri hudiču, sem pomislil. Pobožal sem jo po laseh in jo potrepal po rami. Jokala je.

»Saj boš dober, ali ne?« Dvignila je pogled k meni. »Čaka namreč naju prav nenavadno življenje.«

Čez nekaj časa sem jo spremil do vrat vile; odšla je, jaz pa sem se napotil proti domu. Ko sem prišel v vilo, sem se po stopnicah povzel v sobo.

Rinaldi je ležal na svoji postelji. Ošinil me je s pogledom.

»Torej napreduješ pri Miss Barkley?«
»Priateljca sva si pač.«
»Videti si zabaven kot pes, ki mu je hudo vroče.«
Nisem razumel, kaj hoče reči.
»Kot kdo?«
»Razložil mi je.«
»Ti,« sem rekel, »si pa videti zabaven kot pes, ki...«
»Nehaj,« je rekel. »Vsak hip bova začela žaliti drug drugega.« Zasmejala se je.
»Lahko noč,« sem dejal.
»Lahko noč, ščenč.«
Vrgel sem blazino na njegovo svečo in v temi legel v posteljo.
Rinaldi je pobral svečo, jo prižgal in začel spet brati.